

Lubuskie Aktualności Rolnicze

Biogaz i biopaliwo –
energia przyszłości

Czy bielenie drzewek
ma sens?

Z wizytą
w Rybackiej Chacie

Szanowni Państwo!

Zbliża się wyjątkowy czas – Święta Bożego Narodzenia. W wielu domach przy wigilijnym stole zasiądzie więcej osób niż dotychczas. Polskie rodziny otworzyły swoje serca i drzwi dla potrzebujących sąsiadów zza wschodniej granicy. Wierzę, że nie zabraknie dla nich miejsca przy bożonarodzeniowym stole, bo choć w różnym czasie obchodzimy Święta, to przecież modlimy się do tego samego Boga.

Życzę Państwu, aby mimo trudnych doświadczeń i wyzwań mijającego roku zwyciężył czas pojednania, miłości, a przede wszystkim nadziei.

Gromadząc się przy choince i zasiadając do wigilijnej wieczerzy, pamiętajmy też o rolnikach i producentach żywności, dzięki którym na naszych stołach pojawia się chleb i doskonała żywność. To oni na co dzień zapewniają nam bezpieczeństwo żywnościowe.

Cieszymy się wspólnym przeżywaniem narodzin Chrystusa i dziękujemy Bogu za opiekę. Niech nadchodzący 2023 rok obdarzy Państwa wieloma Łaskami Bożymi, zdrowiem i pomysłowością. Niech pokój zagości na świecie i w naszych sercach.

*Wicepremier,
minister rolnictwa i rozwoju wsi
Henryk Kowalczyk*

Lubuskie Aktualności Rolnicze

WYDAWCA:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

RADA REDAKCYJNA:

Redaktor Naczelna:

Iwona Michalewska

Redaktor Techniczny:

Dariusz Golczyk

Redaktorzy Merytoryczni:

Iwona Kupańska

Tomasz Sakowicz

Piotr Tylińczak

ADRES REDAKCJI:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,

Kalsk 91, 66-100 Sulechów,

woj. lubuskie

tel. 68 385 20 91

e-mail: redakcja@lodr.pl

NIP: 927-16-03-749

KONTO:

Bank Gospodarstwa Krajowego

Oddział w Zielonej Górze

24 1130 1222 0030 2053 4720 0004

PROJEKT OKŁADKI:

Dariusz Golczyk

FOTO NA OKŁADKĘ:

Wolne media

SKŁAD KOMPUTEROWY:

Iwona Michalewska

PRZYJMOWANIE OGŁOSZEŃ I REKLAM

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Ogłoszenia drobne

zamieszczamy bezpłatnie.

Przedsiębiorstwa i firmy płacą zgodnie

z cennikiem dostępnym w Redakcji oraz

na stronie internetowej: www.lodr.pl

PRENUMERATA:

Prenumeratę można zamówić

bezpośrednio w Redakcji

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam. Wydawca ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma są sprzeczne z linią programową bądź charakterem pisma oraz interesem wydawnictwa LODR. Serwis fotograficzny własny i wolne media.

Oddano do druku 28 listopada 2022 r.

DRUK:

Drukarnia TOP DRUK w Łomży

biuro@topdruk24.pl

NAKLAD: 1400 egz.

CENA: 5,00 zł

Drodzy Rolnicy

Dobiega końca rok 2022. Przyniósł on nam wiele nowych interesujących doświadczeń, które niezmiernie nas wzbogaciły i wpłynęły na przyszłoroczne plany. Grudzień to miesiąc podsumowań i refleksji, również nad tym czego nie udało się wdrożyć. Rzeczowa krytyka własnych działań nieodzownie wpływa na jakość i realne podejście do następnych wyzwań, przed którymi stoi Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku. Ten przedświąteczny okres, tak jak nasza przyroda, spowalnia nasze zewnętrzne szkoleniowo-doradcze działania, a my skupiamy się głównie na refleksji i ocenie własnej pracy.

Zbliżają się Święta Bożego Narodzenia. Na ten piękny czas w imieniu własnym, jak i pracowników LODR, życzę Państwu tego co tak bardzo charakteryzuje i określa właśnie Boże Narodzenie. Życzę pokoju, który przynosi nam Pan Jezus, nowonarodzony Zbawiciel. To Jego przyjsście rozświetla naprawdę mroki naszego życia, godzi nas samych ze sobą i między nami, napełniając radością nasze serca. Radością, która płynie z dzielenia się sobą, w jednym Duchu razem z innymi. Wesolych Świąt i Szczęśliwego Nowego Roku.

■ **Wojciech Szadel**
Dyrektor
Lubuskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego

Drodzy Czytelnicy

Przed Wami grudniowo-styczeniowe wydanie Lubuskich Aktualności Rolniczych. W tym wyjątkowym czasie dziękuję Wam za wspólnie przeczytany rok, dobrze jest mieć Was wśród wiernych czytelników.

W aktualnym numerze piszemy o szacowaniu szkód łowieckich i o tym, która instytucja pomoże Wam w sporach o odszkodowania – str. 16. Przygotowaliśmy co nieco o doskonałych zamiennikach konwencjonalnych źródeł energii, zajrzyjcie na stronę 24 i dowiedzcie się czy warto w nie zainwestować. Dalej podpowiadamy Wam kiedy i dlaczego bielić drzewka w Waszych ogrodach, czy nie jest już na to za późno? – odsyłam do strony 36. Warto również przeczytać o jednej z najcenniejszych roślin, która posiada wszechstronne zastosowanie i wcale nie jest trudna w uprawie...

Na koniec przenieśmy się choć na chwilę do Rybackiej Chaty, zainspirujmy się kulinarnie przed nadchodzącą Wigilią... zapach pysznej ryby unosi się ze stron 46-47.

Na cały nadchodzący 2023 rok przygotowaliśmy kilkadziesiąt nowych, aktualnych i bardzo istotnych tematów, którymi będziemy się na bieżąco z Wami dzielić. A w mijającym roku dzielimy się z Wami opłatkiem, zdrowiem, miłością, energią i niekończącą się wiarą w lepsze jutro. Wszystkiego dobrego drodzy Czytelnicy.

■ **Iwona Michalewska**
Redaktor Naczelna

AKTUALNOŚCI

Oficjalne przekazanie	5
Aktywne i innowacyjne KGW	6
Sery i pieczywo w roli głównej	8
III Konferencja Winiarska za nami	10
Podatek rolny wysoki jak nigdy	12
ARiMR	13

W POLU I GOSPODARSTWIE

PAP dla świń i drobiu	14
Porozumienie na niwie szacowania szkód łowieckich	16
Pobór prób na pozostałości ŚOR	17
Zasady gospodarki zrównoważonej	18

EKOLOGIA

Ochrona roślin w rolnictwie ekologicznym	20
Certyfikacja gospodarstw ekologicznych	22
Biogaz i biopaliwo – energia przyszłości?	24

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Restrukturyzacja małych gospodarstw	26
Jak prowadzić rejestr działalności rolnośrodowiskowej?	28
Ekoschematy – co to takiego?	29

SIR

Łotewski sposób na sukces w rolnictwie cz. II	30
---	----

EKONOMIKA

Policzyliśmy się	32
------------------	----

INFORMACJE

Meteo-wiadomości	34
Terminarz szkoleń	35

W MOIM OGRODZIE

Czy bielone drzewek ma sens?	36
Jakie informacje znajdziemy w kalendarzu bio?	37
Kalendarz biodynamiczny na luty	38
Jodła, świerk czy sosna?	38
Rokitnik zwyczajny – niezwykajny?	39

LUBUSKIE WARTY UWAGI

Winnica na Leśnej Polanie	40
Gminy wiejskie województwa lubuskiego – Górzycza	42
W rytmie ptasich wędrówek	44
Z wizytą w Rybackiej Chacie	46
Ryba na zimę – okoń	48

ROZRYWKA

Krzyżówka	49
Rebus	49

INFORMACJE RYNKOWE

Informacje rynkowe i ogłoszenia drobne	53
--	----

radio zachód

Oficjalne przekazanie

26 października 2022 roku, Dyrektor Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku Wojciech Szadel, oficjalnie przekazał na ręce Wojewody Lubuskiego Władysława Dajczaka aktualizację „Strategii rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa lubuskiego”. W dokumencie zawarto pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w wymiarze regionalnym. Aktualizacja strategii została

przygotowana przez Zespół ds. analizy szans i zagrożeń oraz potencjalnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich do 2030 r. w województwie lubuskim powołany przez Wojewodę Lubuskiego. W jego skład wchodzi przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej, przedstawiciele nauki oraz eksperci ze stowarzyszeń i organizacji zajmujących się problematyką obszarów wiejskich. Przewodniczącym Zespołu został Dyrek-

tor LODR Wojciech Szadel. Zespół został podzielony na sześć grup roboczych, w ramach których opracowywane zostały poszczególne części Strategii. Głównym zadaniem Zespołu była weryfikacja i aktualizacja diagnozy rozwoju obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego w województwie lubuskim oraz wypracowanie rekomendacji w zakresie celów, kierunków interwencji oraz wymiaru terytorialnego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 – strategicznego dokumentu polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich państwa.

■ Redakcja

XVII OLIMPIADA WIEDZY o BHP i ROLNICTWIE dla ROLNIKÓW i UCZNIÓW

organizator

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
przy współudziale Państwowej Inspekcji Pracy
6 grudnia 2022 godz. 10⁰⁰

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
OKRĘGOWY INSPEKTORAT PRACY W ZIELONEJ GÓRZE

URZĄD WOJEWÓDZKI
W GORZOWIE WLKP.

Aktywne i innowacyjne Koła Gospodyń Wiejskich

Współczesne Koła Gospodyń Wiejskich stanowią jedne z najbardziej aktywnych organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich. Od początku funkcjonowania KGW priorytet stanowią nie tylko potrzeby kobiet i ich najbliższych, lecz także rozwój całej społeczności lokalnej.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku oraz Zespół ds. Innowacji w rolnictwie (SIR) wyszli naprzeciw oczekiwaniom lubuskich KGW i w dniach 25-26 października 2022 r. zorganizowali Konferencję pn. „Aktywne i Innowacyjne Koła Gospodyń Wiejskich” w ramach dwuletniego Planu Operacyjnego KSOW na lata 2022-2023, współfinansowaną w ramach programu „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

W spotkaniu uczestniczyli członkowie KGW z województwa lubuskiego, którzy stanowią wzór dla wielu z nas,

w jaki sposób działać na rzecz innych, kultywować stare i tworzyć nowe tradycje związane z obszarami wiejskimi. Akcja miała na celu docenienie osiągnięć wszystkich osób zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich oraz działanie na rzecz lokalnej społeczności. Istotą Konferencji było promowanie kobiecej gospodarności i wyjątkowości. Warto nadmienić, że wbrew

wianie stanowi klucz do zdrowia każdego człowieka. Lecz sekret zdrowego życia tkwi nie tylko w odpowiedniej diecie. W tym przekonaniu utwierdziła nas pani Katarzyna Taberska prezentując praktyczny wykład „Nie tylko w duszy tkwi siła, czyli jak dbać o kondycję”. Tajemnice Internetu oraz działania KGW w mediach społecznościowych zdradziła pani Aleksandra Majsnerowska. Dodatkowo praktyczną wiedzę na temat ubezpieczeń dla KGW przedstawiła pani Izabela Madziar z KRUS Oddział Regionalny w Zielonej Górze, przy okazji nagradzając troje uczestników za udział w konkursie z wiedzy o bezpieczeństwie. Działalność KGW w kontekście przepisów BHP zaprezentował pan Janusz Pawlak z Okrę-

panującym stereotypom KGW nie ograniczają się jedynie do działalności kobiecej, lecz istnieją Koła, w których prym wiodą mężczyźni.

Po oficjalnym otwarciu przez Dyrektora LODR pana Wojciecha Szadła i powitaniu przybyłych gości rozpoczęliśmy pierwszy dzień Konferencji. Był on poświęcony wiedzy teoretycznej, a było to możliwe dzięki interesującym prezentacjom. Pan Tomasz Rudnicki za sprawą wykładu „Liderstwo wśród kobiet” wskazał sposoby jak można budować pozycję kobiet w społeczeństwie. Z kolei pani Katarzyna Nowak przekazała wskazówki, dlaczego prawidłowe odży-

gowego Inspektoratu Pracy w Zielonej Górze. Zwieńczeniem pierwszego dnia konferencji był wykład pani Renaty Kempy, p.o. Kierownika Biura Rejestracji Zwierząt Lubuski Oddział Regionalny ARiMR w Zielonej Górze na temat założenia KGW oraz pozyskiwania wsparcia finansowego.

Drugiego dnia odwiedziliśmy Zagrodę edukacyjną Akademia Cioci Joli, Karczma Taberska w Janowcu. Pani Jolanta Taberska w niesamowity sposób przekazała wiedzę o zaletach prowadzenia działalności edukacyjnej na obszarach wiejskich. Ostatnim punktem była wizyta w Zielonym gospodarstwie opiekuńczym prowadzonym w Gościńcu pod Dębem w Jasieńcu, gdzie wysłuchaliśmy ciekawego wykładu i prezentacji pani Dominiki Koniecznej, kierownik OPS w Trzcielcu oraz pani Agnieszki Krzaczkowskiej, kierownik Wydziału

Koordinacji Ekonomii Społecznej ROPS w Zielonej Górze na temat działalności gospodarstw opiekuńczych.

Działalność KGW można potraktować jako żmudną pracę lub jak okazję

To właśnie Wy macie moc sprawczą i przekształcacie spokojne miejscowości w miejsca aktywne i gorące.

■ Joanna Kasprzak-Dąbrowska

do dobrej zabawy i odskocznicy od codziennych obowiązków. Spotkania Kół stanowią sposób odpoczynku od pracy zawodowej i domowej oraz spędzania wolnego czasu w towarzystwie ciekawych osób. Takie okazje sprawiają, że członkowie KGW mają szansę rozwoju osobistego i zdobywania nowych doświadczeń. Dzięki uczestnictwu w warsztatach, kursach i wycieczkach nabywają nowych kompetencji i umiejętności. Bardzo często nawiązują do regionalnych tradycji, edukując w ten sposób najmłodsze pokolenia.

Wszystkim członkom Kół Gospodyń Wiejskich składamy podziękowania za owocną pracę dla dobra naszej społeczności i życzymy wielu sukcesów w dalszym działaniu.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

Warsztaty z przetwórstwa Sery i pieczywo w roli głównej

W listopadzie zakończył się cykl warsztatów przetwórczych zrealizowanych w ramach SIR. Lubuscy rolnicy i przetwórcy po zmaganiach wędliniarskich podjęli wyzwanie serowarskie. 8-9 listopada 2022 r. dwudziestu pięciu uczestników pod nadzorem doświadczonego serowara z Żuław – Krzysztofa Jaworskiego zgłębiało tajniki sztuki serowarskiej.

W trakcie warsztatów uczestnicy wykonywali własne sery: CHEDDAR (ser twardy, dojrzewający, podpuszczkowy, angielski), ser serwatkowy RICOTTA, ROLADĘ USTRZYCKĄ, która w ostatnim etapie produkcji została uwędzona (ser z masy parzonej, podpuszczkowy) oraz ser HALLOUMI (ser półtwardy, świeży, podpuszczkowy, cypryjski) i PANEER (ser zwarty, świeży, miękki, indyjski). Serowar podczas warsztatów przekazał ogrom wiedzy, wskazówek i cennych praktycznych informacji, dzięki którym każdy uczestnik będzie mógł wykonać produkty serowarskie we własnym gospodarstwie. Teoria o metodach koagulacji, ukwaszaniu i prasowaniu

serów, ich wędzeniu w zderzeniu z praktyką serowarską stworzyły najwyższej jakości dawkę wiedzy. Uczestnicy warsztatów serowarskich nauczyli się także jak prawidłowo skomponować deskę serów w towarzystwie słonych i słodkich dodatków. W warsztatach wzięli udział lubuscy rolnicy, którzy produkują już sery w swoich gospodarstwach oraz początkujący adepci serowarstwa co pozwoliło na wymianę wzajemnych spostrzeżeń i doświadczeń.

Zakończeniem cyklu warsztatów realizowanych we współpracy z ZESPOŁEM FIMPLE.TV w Wygnańcicach były warsztaty piekarskie (22-23 listopada 2022 r.). Białe spodnie, czarna koszulka z napisem na plecach: zakwas, mąka, woda, sól... to nikt inny jak Arek Andrzejewski – odkrywcza staropolskich receptur i ekspert od pieczywa na zakwasie. Nieustannie poszukujący dawnych przepisów na tradycyjny polski chleb zakwasowy. Pan Arek przyjechał do nas z Warszawy wraz z nieodłącznym towarzyszem Hieronimem – ponad stuletnim zakwasem, którego imię nie jest przypadkowe. Pochodzi bowiem z greki i oznacza „święty”. Na bazie Hieronima, zakwasu chlebowego z mąki żytniej typ 2000 oraz wody uczestnicy warsztatów zapoznali się z procesami wytwarzania pachnącego i chrupkiego pieczywa. Każdy z uczestników rozpoczął przygodę piekarską od produkcji własnego ZAKWASU CHLEBOWEGO

z mąki żytniej, a następnie wykonał swój CHLEB ŻYTNIO RAZOWY 100% ze słonecznikiem, ŻYTNIO-PŁASKURKOWY (chleb jasny, pszenno-żytni na zakwasie żytnim, z mąki żytniej i z pradawnej odmiany pszenicy z czarnus ką), CHLEB ŚRUTOWY MIESZANY (żytnio-owsiano-gryczany na zakwasie żytnim, z mąki mieszanej z dodatkiem łamanego żyta, jasnej kaszy gryczanej, miodu oraz maku) jak również BUŁKI ORKISZO-

WE (bułki jasne na zakwasie żytnim, z mąki orkiszowej z dodatkiem żurawiny

oraz sezamu lub kminku koptyjskiego). Wzbogaceniem warsztatów było przygotowanie ŻURU NA ZAKWASIE oraz wykorzystanie pozostałego zakwasu do sporządzenia BLINÓW ŻYTNIO-GRY-

CZANYCH, które przyrumienione na patelni okazały się doskonałą przekąską.

Uczestnicy warsztatów zapoznali się z podstawowymi zagadnieniami piekarskimi dot. rodzajów mąk i ich łączenia, komponowania mieszanek, zakwasu chlebowego (jak pozyskać dobry zakwas, rodzaje zakwasów, inne zakwasy na bazie żyta, rozmnażanie zakwasu, zastosowanie zakwasów w kuchni), pro-

cesu zaczyniania (czas, metoda i warunki zaczyniania, fermentacja ciasta) oraz pieczenia (łączenie składników, konsystencja ciasta chlebowego, wyrabianie ciasta, warunki garowania, prawidłowa temperatura i czas pieczenia). Podczas warsztatów omówiono także sekrety przechowywania i dokarmiania zakwasu, a także różnice między pieczywem zakwaszonym a drożdżowym.

Warsztaty przetwórcze zrealizowane w ramach SIR zgodnie z PO na lata 2022-2023 mamy nadzieję będą początkiem dla niekończącej się przygody serowarskiej i piekarskiej w lubuskich gospodarstwach. Czekamy na ich efekty w postaci Waszych wyrobów na lokalnych ryneczkach, targach czy sprzedaży produktów z gospodarstwa.

W ramach rozpoczętej rok temu przygody warsztatowej z ZESPOŁEM FIMPLE.TV zorganizowaliśmy w su-

mie 9 warsztatów (wędliniarskich, serowarskich, piekarskich) dla ok. 230 uczestników. Mamy nadzieję, że zaproponowane przez nasz Zespół SIR warsztaty zostaną zapamiętane i staną się początkiem dalszej edukacji w wybranym zagadnieniu, a może początkiem Waszej pasji.

Serdecznie dziękujemy Zespołowi FIMPLE.TV oraz uczestnikom za zaangażowanie i niezapomnianą atmosferę – ona również odgrywa ważną rolę przy każdym projekcie!

Zapraszamy do zapoznania się z pełną relacją z dwóch warsztatów na stronie www.lodr.pl zakładka: Innowacje.

■ Agata Zajda-Sipa

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, w ramach schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

III Konferencja Winiarska za nami

W dniach 18-19 listopada br. w Kalsku odbyła się III Konferencja Winiarska pt. „Innowacje w uprawie, ochronie i pielęgnacji winorośli z uwzględnieniem wpływu gleby na parametry jakościowe owoców i plonu”. Jest to kolejne wydarzenie w tym roku zorganizowane przez Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Po przywitaniu gości i oficjalnym otwarciu konferencji przez pana Wojciecha Szadla, dyrektora LODR w Kalsku, rozpoczęły się prezentacje zaproszonych wykładowców. Pierwszym z prelegentów był profesor Pavel Pavloušek z Uniwersytetu Mendla w Brnie, który omówił tematykę dotyczącą prac pielęgnacyjnych w winnicy. Zwrócił uwagę na błędy oraz wielokrotnie wskazywał na efekty właściwie prowadzonych prac. Omówił znaczenie letnich prac pielęgnacyjnych (zielonych – liście, pędy) oraz ich wpływ na jakość i zdrowotność winogron, a także na jakość wina. Następnie przystąpił do omawiania zagadnień dot. nawożenia winorośli z uwzględnieniem upraw w międzyczędziach. Wskazał na duży wpływ azotu na strukturę związków aromatycznych, zwłaszcza tioli odmianowych. Według prof. Pavlouska moszcze o wyższej zawartości azotu przyswajalnego mają wyższą zawartość aromatycznych tioli odmianowych. Zaakcentował on również przydatność zazieleniania winnicy w międzyczędziach, nawożenia organicznego oraz dokarmiania dolistnego. Ostatnim tematem prof. Pavla Pavlouska było omówienie odmian winorośli PIWI (Pilzwiderstandsfähig) – nowa generacja hybryd odpornych na choroby grzybowe), przydatnych do

Dyrektor LODR Wojciech Szadel otwiera konferencję

uprawy w naszym regionie. Profesor odpowiadał na liczne pytania, a wykłady cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony uczestników i gdyby nie bariera językowa dyskusja i rozmowy kulturalowe trwałyby prawdopodobnie do późnych godzin nocnych.

Rola gleby w życiu rośliny – czynniki kształtujące żyzność gleby to temat, który omówił dr hab. inż. Andrzej Greinert, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego. W wykładzie wskazał na zróżnicowany dopływ energii promieniowania słonecznego do powierzchni Ziemi na różnych szerokościach geograficznych, który zdecydował o powstaniu stref klimatycznych. Te z kolei przyczyniły się do wyodrębnienia się stref roślinnych, które z kolei (wraz z dostępnością wody i rodzajem skał w podłożu) wpłynęły na powstanie stref glebowych, różnorodność ukształtowania, ich żyzności i przydatność do upraw. Omówił również funkcję, żyzność, urodzajność oraz zasobność gleby. Wskazał na naturalną funkcję gleb w tworzeniu przestrzeni życiowej dla organizmów, w tym przestrzeni korzenia roślin. Odniósł się w wykładzie do sposobu korzenia się winorośli i doboru stanowiska glebowego.

Prof. dr hab. Tadeusz Baranowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w swoim wykładzie nt. Winnice świata – „Enoturystyka oczami Pana Tadeusza” zachwylił uczestników konferencji prezentując szlak swoich wędrówek enoturystycznych. Wędrówkę rozpoczął od Lesotho poprzez Chiny, Kanadę – Wayne Gretzky – No 99, Gruzję, Krym,

Mołdawię, Turcję – Ararat, Armenię i zakończył na Odessie. Podczas wykładu omówił szczegółowo miejscowe zwyczaje, sposoby prowadzenia degustacji wina, formę uprawy winorośli oraz zapoznał uczestników z technologią wyrobu wina, dokumentując to licznymi zdjęciami. Podczas prezentacji na szczególną uwagę zasługują dwa fragmenty opisu: „*Wino niesie i jad i miód i niewolę i swobodę. Ceny wina nie zna ten, kto pije je jak wodę*”. Drugi cytat: „*Błogosławieństwo Apostolskie. Winiarnia Tushpa miała zaszczyt serwować nasze wino Papieżowi Franciszkowi. Cieszymy się z udzielonego nam apostolskiego błogosławieństwa, które wzmocniło naszą pasję i odpowiedzialność za produkcję wina. Wierzymy, że aby odnieść sukces, powinniśmy po prostu robić to, co kochasz i w co wierzysz, a to przyjdzie naturalnie*”.

W trakcie trwania konferencji odbył się KONKURS WIN AMATORSKICH, któremu przewodniczył Przemysław Karwowski, natomiast członkami komisji byli: Renata Wiśniewska Winnica Saint Vincent oraz dr. Mariusz Pacholak Winnica Cantina. W konkursie wzięło udział 28 win: 11 białych, 4 różowe i 13 czerwonych.

prof. Pavel Pavloušek

Pan Przemysław Karwowski oznacza wina do konkursu

Uczestnicy obejrzeni film w ciszy i skupieniu

Wyniki konkursu:

- I miejsce – Sauvignon Blanc 2022 – Winnica Adamus,
- II miejsce – Pinot Blanc 2022 – Winnica Dzika,
- III miejsce – Riesling 2022 – Winnica Dzika.

Wyróżnienia:

- 1. Regent 2018 – LOiWA Kalsk,
- 2. Cortis Zweigelt 2020 – Winnica Dwa Dęby,
- 3. Cuvee 2021 – Winnica Dwa Dęby.

W drugiej części konferencji pokazany został film o rozwoju lubuskiego winiarstwa i przebyłym „organizacyjnym” szlaku winiarskim w latach 2005-2022, (wspomnienia prof. Tadeusza Baranowskiego i doc. dr inż. Izabeli Wojewody). Autorką filmu jest Sylwia Wawrzyniak-Bodnar, gł. specjalista z LODR).

W drugim dniu konferencji uczestnicy wizytowali trzyhektarową **Winnicę Łukasz** w Wityniu koło Świebodzina, założoną przez państwa Pietrasików w 2009 roku. Właściciel gospodarstwa Leszek oprowadzając uczestników po winnicy szeroko omówił historię jej powstania, zasady cięcia i formowania winorośli oraz odniesione sukcesy. Winnica – jak dodaje właściciel – powstała zupełnie przypadkowo w miejscu, w którym niegdyś istniała inna winnica, założona w roku 1867 przez młynarza z Kwidzyna, Adolfa Alfreda. Dowiedzieliśmy się o tym dzięki pracownikowi Muzeum Regionalnego ze Świebodzina, który pokazał nam źródła historyczne, opowiedział

o tym, kto założył winnicę i pokazał mapkę. Gospodarz zapoznał uczestników z technologią produkcji i planami rozwoju winnicy. Natomiast Zuzanna Pietrasik-Snowball, córka właścicieli opowiedziała uczestnikom o organizacji turystyki winiarskiej

(enoturystyki), którą można rozwijać w województwie lubuskim.

Na terenie winnicy mieszkają daniela, lamy, owce, konie, kuczki, psy i koty, a niedawno pojawiły się również alpaki. Pracujemy nad ich oswojeniem, bo jeszcze są trochę nieufne.

Za jakiś czas chcielibyśmy ruszyć ze spacerami z alpakami – zapowiada pani Pietrasik-Snowball.

III Konferencja Winiarska spotkała się z dużym zainteresowaniem i zakończyła się w miłej i serdecznej atmosferze. Wszystkim prelegentom i uczestnikom konferencji serdecznie dziękujemy za przyjęcie zaproszenia, natomiast wszystkim uczestnikom Konkursu Win Amatorskich życzymy dalszych sukcesów w drodze winiarskiej „wspinaczki” na szczyty. W planach mamy kolejne konferencje, na które już dziś serdecznie zapraszamy.

■ Jan Gembara

Pan Leszek Pietrasik prezentuje swoją winnicę

Pani Zuzanna Pietrasik opowiada o rozwoju enoturystyki w woj. lubuskim

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

Podatek rolny wysoki jak nigdy

Główny Urząd Statystyczny 19 października 2022 roku ogłosił komunikat: Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 333) ogłasza się, że średnia cena skupu żyta za okres 11 kwartałów poprzedzających kwartał rok podatkowy 2023 wyniosła 74,05 zł za 1 dt.

Zgodnie z przepisami podstawowy podatek do gruntów gospodarstwa rolnego wynosi 2,5 dt do 1 ha przeliczeniowego, co oznacza 185,12 zł za 1ha przeliczeniowy rocznie. Stawka w roku poprzednim wynosiła 153,70 zł, czyli podatek wzrósł o 20% w stosunku do 2022 roku.

Dla pozostałych gruntów rolnych, które podlegają podatkowi rolnemu, jest to 5 dt do 1 ha, co oznacza 370,25 zł, w roku poprzednim było to 307,40 zł. Jeżeli na gruntach rolnych nie będzie prowadzona działalność rolnicza, a grunty zostaną przeznaczone pod inną działalność gospodarczą, to grunt zostanie obciążony podatkiem od nieruchomości. Zgodnie z ustawą o podatku rolnym gminy mogą zmienić wysokość podatku rolnego. Rada gminy ma możliwość obniżenia stawki uchwałą, po konsultacji z Izbą Rolniczą.

Ustawa o podatku rolnym przewiduje szereg zwolnień oraz ulg:

- grunty rolne klasy V, VI i VIz oraz grunty zadrzewione i zakrzewione ustanowione na użytkach rolnych (całkowicie zwolnione z podatku),
- grunty rolne przeznaczone na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego lub powiększenie już istniejącego do powierzchni nieprzekraczającej 100 ha będące przedmiotem prawa własności

- 10 ha – na okres nie dłuższy niż 3 lata, w stosunku do tych samych gruntów,
- użytki ekologiczne,
- grunty wpisane do rejestru zabytków, pod warunkiem, że są zagospodarowane i utrzymane zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- publiczne i niepubliczne jednostki organizacyjne objęte systemem oświaty oraz prowadzące je organy, w zakresie gruntów zajętych na działalność oświatową,
- instytuty badawcze,
- przedsiębiorców o statusie centrum badawczo-rozwojowego, w odniesieniu do przedmiotów opodatkowania zajętych na cele prowadzonych badań i prac rozwojowych.

Podatnikom podatku rolnego przysługuje również ulga inwestycyjna z tytułu wydatków poniesionych na:

- budowę lub modernizację budynków inwentarskich, które służą do chowu, hodowli i utrzymywania zwierząt gospodarskich oraz obiektów, które służą ochronie środowiska,
 - zakup i zainstalowanie deszczowni, urządzeń melioracyjnych i urządzeń zaopatrzenia gospodarstwa w wodę, urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (wiatru, biogazu, słońca, spadku wód).
- Z ulgi można skorzystać pod warunkiem, że wydatki zostały sfinansowane ze środków własnych, dana inwestycja została zakończona, a poniesione wydatki odpowiednio udokumentowane. Wysokość ulgi jest określana na podstawie decyzji z urzędu. W ramach ulgi inwestycyjnej można ubiegać się o odliczenie 25% wydatków poniesionych na wskazane wcześniej inwestycje.
- Bez zmian pozostały terminy płacenia podatku rolnego 4 razy w roku: do 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada.

- budowę lub modernizację budynków inwentarskich, które służą do chowu, hodowli i utrzymywania zwierząt gospodarskich oraz obiektów, które służą ochronie środowiska,
 - zakup i zainstalowanie deszczowni, urządzeń melioracyjnych i urządzeń zaopatrzenia gospodarstwa w wodę, urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (wiatru, biogazu, słońca, spadku wód).
- Z ulgi można skorzystać pod warunkiem, że wydatki zostały sfinansowane ze środków własnych, dana inwestycja została zakończona, a poniesione wydatki odpowiednio udokumentowane. Wysokość ulgi jest określana na podstawie decyzji z urzędu. W ramach ulgi inwestycyjnej można ubiegać się o odliczenie 25% wydatków poniesionych na wskazane wcześniej inwestycje.
- Bez zmian pozostały terminy płacenia podatku rolnego 4 razy w roku: do 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada.

■ Halina Iwaniuch

Trwają wypłaty zaliczek z tytułu dopłat bezpośrednich i płatności obszarowych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich za 2022 rok. – W województwie lubuskim na konta około 16 tysięcy rolników trafiło już 261 mln złotych – mówi Andrzej Rochmiński dyrektor Lubuskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

■ **Andrzej Rochmiński**
Dyrektor Lubuskiego
Oddziału Regionalnego ARiMR
w Zielonej Górze

Pieniądze dla rolników

W listopadzie zakończono realizację wypłaty zaliczek. Na konta rolników w całej Polsce (do 10 listopada br.) trafiło ponad 11 mld zł. W grudniu zostaną przekazane pozostałe kwoty płatności za 2022 r.

W tegorocznej kampanii o dopłaty bezpośrednie ubiega się 1 265 000 rolników. Pula środków na ten cel to ok. 16,96 mld zł. W ramach zaliczek blisko 1,12 mln beneficjentów otrzymało płatności bezpośrednie na ok. 9,5 mld zł, natomiast w ramach płatności obszarowych z PROW 2014-2020 na konta 755 tys. gospodarzy przelano ponad 1,6 mld zł.

Na 10 listopada w województwie lubuskim na konta ok. 16 tys. rolników przekazano środki w wysokości **261 mln zł** w ramach płatności obszarowych oraz **96 mln zł** w ramach płatności PROW. A kwota wyżej wymienionych środków na pewno się zwiększy, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami proces realizacji zaliczek został zakończony w listopadzie br.

Polscy rolnicy od 2019 r. otrzymują zaliczki na najwyższym dopuszczalnym w Unii Europejskiej poziomie. W przypadku dopłat bezpośrednich Rolnikowi, który w 2022 r. złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich, wypłaca się zaliczki na poczet płatności bezpośrednich w wysokości stanowiącej iloczyn 70% stawki danej płatności bezpośredniej oraz stwierdzonego obszaru/zwierząt wynoszą one 70%, a w przypadku płatności obszarowych z PROW analogicznie jak wyżej – przypis do OB – 85% należnych dopłat.

Przypominamy, że Komisja Europejska zatwierdziła przygotowany

przez Polskę Krajowy Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027. To ponad 25 mld EUR, w tym 17 mld EUR na płatności bezpośrednie.

Zaliczki będą wypłacane na poczet wszystkich płatności bezpośrednich oraz przejściowego wsparcia krajowego, po kontrolach administracyjnych i kontrolach na miejscu (wymóg zakończenia kontroli wynika z przepisów UE).

UWAGA!!!

Środki przekazywane będą wyłącznie na konta wskazane przez rolników we wnioskach o wpis do ewidencji producentów. Należy sprawdzić czy numery rachunków są aktualne. Jeżeli numer rachunku będzie nieaktywny, pieniądze wrócą do Agencji.

Przypominamy, że wszystkie informacje na temat aktualnych oraz

planowanych naborów znajdują Państwo na stronie internetowej Agencji, pod adresem www.gov.pl/web/arimr. Zachęcamy do jej śledzenia, jak również do odwiedzenia naszego profilu na Facebooku, gdzie zamieszczamy ważne informacje dotyczące działania naszego Oddziału.

Dodatkowe informacje można również uzyskać pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84.

Szanowni Rolnicy!

Wraz ze zbliżającymi się Świątami Narodzenia Pańskiego składam Państwu najserdeczniejsze życzenia Bożej Radości i Miłości w tym szczególnym czasie.

Tajemnica Bożego Narodzenia niech wzbogaci łaską, napęlni pokojem i radością, a blaskiem swym niech oświeca wszystkie dni nadchodzącego roku.

Andrzej Rochmiński
Dyrektor Lubuskiego
Oddziału Regionalnego
Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

PAP dla świń i drobiu

Od września ubiegłego roku możliwe jest krzyżowe stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego w paszach dla drobiu i świń. Złagodzenie restrykcji zmniejszy skutki ujemnego bilansu białka paszowego w UE oraz może wpłynąć na obniżenie kosztów produkcji pasz.

Tadeusz Matyka
LODR Lubniewice
t.matyka@lodr.pl

Jeszcze do końca XX wieku produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego stanowiły bardzo ważny komponent wysokobiałkowy w paszach dla zwierząt gospodarskich. Szybkie rozprzestrzenianie się choroby szalonych krów (BSE) spowodowało, że w 2001 r. wprowadzono zakaz stosowania mączek w żywieniu przeżuwaczy, a następnie zakaz ten rozszerzono na inne zwierzęta gospodarskie. W krajach UE białka pochodzenia zwierzęcego mogły być stosowane jedynie w karmach dla psów i kotów oraz dla zwierząt mięsożernych futerkowych. Przetworzone białka drobiowe i wieprzowe były w kolejnych latach dopuszczone do stosowania w żywieniu ryb. Natomiast mączki mięsno-kostne pochodzące

z utylizacji przeżuwaczy mogą być wykorzystywane wyłącznie na cele energetyczne oraz do produkcji polepszaczy glebowych.

We wrześniu ubiegłego roku weszło w życie rozporządzenie Komisji (UE) 2021/1372 zezwalające na krzyżowe stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego (PAP) w paszach dla drobiu i świń. Zniesienie zakazu dotyczącego skarmiania wybranych białek zwierzęcych stało się możliwe dzięki szczegółowym badaniom dotyczącym bezpieczeństwa tych materiałów oraz opracowaniu skutecznych testów odróżniających pochodzenie gatunkowe poszczególnych rodzajów PAP.

PAP (z ang. processed animal proteins) to białka pochodzenia zwierzęcego, które zostały poddane odpowiedniej obróbce, aby mogły być wykorzystane bezpośrednio jako pasza lub jako składnik paszy dla zwierząt.

Zgodnie z nowymi przepisami dozwolone jest stosowanie:

- PAP pochodzącego ze świń i owadów w paszach dla drobiu,
- PAP pochodzącego z drobiu i owadów w żywieniu świń,
- żelatyny i kolagenu pochodzących od przeżuwaczy w paszach dla zwierząt gospodarskich innych niż przeżuwacze.

Złagodzenie restrykcji dotyczy wyłącznie stosowania przetworzonego białka zwierzęcego. W UE obowiązują odrębne definicje prawne dla mączki mięsno-kostnej i dla PAP. Według unijnych przepisów mączka mięsno-kostna oznacza białko zwierzęce uzyskane z przetwarzania materiałów wysokiego ryzyka kategorii 1 lub 2. Może być wytwarzana z surowca, którym są np. zwłoki padłych zwierząt. Natomiast PAP oznacza białko zwierzęce otrzymane wyłącznie z odpadów po-

ubojowych kategorii 3, pochodzących od zdrowych zwierząt rzeźnych.

Należy podkreślić, że nadal obowiązuje całkowity zakaz paszowego wykorzystania mączek mięsnych i mięsno-kostnych wytworzonych z produktów ubocznych pochodzących z przerobu materiałów wysokiego ryzyka kategorii 1 i 2 oraz jakichkolwiek białek przeżuwaczy.

Nowe rozporządzenie określa także metody pozyskiwania surowców do produkcji PAP, sposób ich przetwarzania w zakładach utylizacyjnych i w wytwórniach pasz oraz zasady stosowania przez rolników gotowych mieszanek paszowych zawierających takie białka. W trakcie transportu i wytwarzania PAP muszą być przestrzegane wszystkie wymogi, by całkowicie wyeliminować możliwość zanieczyszczenia paszy innymi produktami pochodzenia zwierzęcego. W gospodarstwach utrzymujących drób i trzodę chlewną należy przede wszystkim zachować wymóg krzyżowego skarmiania przetworzonego białka zwierzęcego.

Produkcja PAP wymaga ścisłego nadzoru nad zakładami przetwarzającymi białka zwierzęce i wytwórniami pasz oraz przeprowadzania systematycznych urzędowych kontroli i analiz pasz w celu zbadania pochodzenia białek zwierzęcych i określenia ich gatunku (na podstawie DNA) w gotowych mieszankach. Nadzór nad wytwarzaniem, wprowadzeniem do obrotu i stosowaniem PAP sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

Decyzja zezwalająca na krzyżowe skarmianie PAP może wpłynąć na poprawę bilansu białka paszowego w kraju oraz pozwoli na zminimalizowanie importu komponentów wysokobiałkowych, w tym głównie poekstrakcyjnej śrutu sojowej. Poza ograniczeniem zapotrzebowania na soję, stosowanie mączek zwierzęcych może przyczynić się do obniżenia kosztów produkcji pasz dla drobiu i świń oraz do zmniejszenia nakładów ponoszonych na utylizację odpadów z rzeźni. Skarmianie przetworzonych białek zwierzęcych może zwiększyć efektywność żywienia oraz ułatwi

bilansowanie dawek pokarmowych. PAP stanowią bowiem bogate źródło białka o bardzo korzystnym składzie aminokwasów egzogennych, które obecnie muszą być uzupełniane w paszach poprzez dodatek aminokwasów syntetycznych. Brak związków antyżywnieniowych sprawia, że ich strawność jest wyższa niż białka sojowego. Charakteryzują się wysoką koncentracją tłuszczu surowego i mają wyższą energię metaboliczną niż inne komponenty białkowe. Mączki zwierzęce stanowią również bardzo dobre źródło wapnia i fosforu. Pierwiastki te występują w formie całkowicie przyswajalnej przez zwierzęta.

Zakres stosowania drobiowego i wieprzowego PAP będzie uzależniony głównie od dostępności na rynku nowych produktów zwierzęcych oraz ich ceny w stosunku do innych komponentów wysokobiałkowych. Z uwagi na duże obostrzenia i związane z tym znaczne koszty wytwarzania, firmy paszowe, bardzo ostrożnie podchodzą do podjęcia produkcji mieszanek zawierających tego rodzaju białko zwierzęce.

Porozumienie na niwie szacowania szkód łowieckich

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Szkody łowieckie i ich szacowanie to problem znany od lat, na tyle istotny i ważny, że ustawa Prawo łowieckie poświęca temu zagadnieniu cały 46 artykuł. Poszkodowany rolnik (poza nielicznymi wyjątkami) musi otrzymać odszkodowanie za wyrządzone szkody i utracone plony, aby pokryć straty. Prawidłowo oszacowana szkoda, nie będzie wymagała dalszych etapów, czyli odwołań i co gorsza kierowania spraw na drogę sądową. Uczciwie potraktowany rolnik nie będzie wnosił zastrzeżeń do protokołu z szacowania i w przyszłości nadal będzie miał zaufanie do szacujących.

Szacowanie szkody i ustalenie wysokości odszkodowania jest postępowaniem specyficzno-ugodowym. Jeśli rolnik nie może porozumieć się z szacującym i mediacje nie osiągnęły zamierzonego rezultatu (brak ugody), nie pozostaje już nic innego jak roszczenie o odszkodowanie z powództwa cywilnego przed sądem powszechnym. I tu uwaga: niekoniecznie zaraz trzeba iść z tym do sądu! Sprawę może rozpatrzeć Sąd Arbitrażowy w Sprawach Szkód Łowieckich. Zastępuje on sąd

powszechny. Aby skierować sprawę do Sądu Arbitrażowego należy wyczerpać całą ścieżkę postępowania, tj. zgłosić szkodę – przeprowadzić szacowanie – odwołać się od wyników szacowania do nadleśniczego – uzyskać decyzję nadleśniczego ustalającą wysokość odszkodowania – wnieść pozew dołączając zapis na sąd polubowny (jeśli druga strona się zgodzi, to gotowe umowy zapisu dostępne są m.in. na stronach internetowych PZŁ oraz KRIR) oraz wszystkie dokumenty dotyczące szkody – wskazać arbitrów, którzy mają rozpatrzyć Twoją sprawę – wnieść opłatę arbitrażową i czekać na dalsze instrukcje sądu.

Opłaty arbitrażowe

Powołanie Sądu Arbitrażowego w Sprawach Szkód Łowieckich przez Krajową Radę Izb Rolniczych i Polski Związek Łowiecki ma przede wszystkim na celu minimalizację negatywnych konsekwencji sporów o odszkodowania, przyspieszenie rozpatrywania spraw oraz obniżenie kosztów proceduralnych. Dzięki sądom arbitrażowym ma skrócić się droga do ustalenia czy w danym stanie faktycznym odszkodowanie za szkody łowieckie jest należne, a jeśli tak, to w jakiej wysokości.

Jeśli jesteś zainteresowany polubownym rozstrzygnięciem swojej sprawy

Wartość przedmiotu sporu	Wartość opłaty arbitrażowej
do 10 000 zł	2 500 zł
od 10 000 (włącznie) do 40 000 zł	2 500 zł
od 40 000 (włącznie) do 50 000 zł	3 600 zł
od 50 000 (włącznie) do 60 000 zł	4 400 zł
od 60 000 (włącznie) do 100 000 zł	5 000 zł
od 100 000 (włącznie) do 130 000 zł	6 000 zł
od 130 000 (włącznie) do 200 000 zł	7 000 zł
od 200 000 (włącznie)	10 000 zł

z zakresu szkód łowieckich przez Sąd Arbitrażowy pamiętaj, że Sąd może rozpatrzyć Twoją sprawę jeżeli zgodę na to wyrazisz Ty oraz druga strona. Drugą stroną sporu jest miejscowe koło łowieckie lub ośrodek hodowli zwierzęziny należący do Polskiego Związku Łowieckiego. I odwrotnie – jeśli koło łowieckie „niezadowolone” z wysokości odszkodowania, jaką ustalił nadleśniczy – to drugą stroną sporu jesteś Ty. Brak zgody pozwanego na sąd polubowny wiąże się ze zwrotem pozwu i pozostaje już tylko dochodzenie swoich racji przed sądem powszechnym. Niezależnie od tego Sąd Arbitrażowy może też rozpoznać Twoją sprawę o niezapłacenie w wymaganym terminie ustalonej wysokości odszkodowania.

Wyrok sądu polubownego nie podlega zaskarżeniu. Nie ma już zatem możliwości wniesienia apelacji. Wyrok sądu polubownego jest swoistym tytułem egzekucyjnym i będzie podlegał wykonaniu w trybie egzekucji komorniczej po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności.

Przed podjęciem decyzji o skierowaniu sprawy do arbitrażu warto zapoznać się z informacjami o Sądzie Arbitrażowym w Sprawach Szkód Łowieckich opublikowanymi na stronach internetowych PZŁ, KRIR oraz Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku.

Źródło: materiały PZŁ.

Pobór prób na pozostałości środków ochrony roślin

W ramach kontroli stosowania środków ochrony roślin, inspektorzy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) pobierają próbki roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na pozostałości środków ochrony roślin.

Pobieranie prób ma na celu sprawdzenie, czy środki te są prawidłowo stosowane tzn. zgodnie z przeznaczeniem, czy przestrzegane są okresy karencji oraz strefy ochronne, określone w etykietach stosowanych środków.

Próbki pobierane są w trakcie kontroli planowanych lub interwencyjnych:

- próbki planowane pobierane są zgodnie z planem ustalonym przez Głównego Inspektora,
- próbki interwencyjne pobierane są na podstawie:
 - indywidualnych zgłoszeń, wniosków czy skarg dotyczących podejrzenia nieprawidłowego stosowania środków ochrony roślin (np. zgłoszenie o uszkodzeniu upraw lub upadku pszczoł);
 - zgłoszenia o przekroczeniu najwyższych dopuszczalnych poziomów (NDP) środków ochrony roślin w żywności znajdującej się w obrocie (zgłoszenie od Państwowej Inspekcji Sanitarnej-Epidemiologicznej).

Do badań pobierane są rośliny z różnych grup uprawowych, znajdujących się w różnej fazie dojrzałości.

Próbki pobierane są:

- przed zbiorem (przed osiągnięciem lub po osiągnięciu dojrzałości zbiorczej) lub,
- po zbiorach (z miejsc składowania lub przechowywania).

Przed rozpoczęciem pobierania prób, inspektorzy PIORiN sprawdzają, jakie środki ochrony roślin były stosowane na roślinach, z których próbka będzie pobierana. Dotyczy to również zapraw nasiennych użytych przez rolnika.

Informacje o użytych środkach, zamieszczane są w protokole pobrania próbki.

Przed pobieraniem próbek do badań z miejsc składowania lub przechowywania sprawdzane jest również to, czy miejsca te były wcześniej dezynsekwane.

Podanie informacji o wszystkich środkach ochrony roślin, których pozostałości mogą zostać wykryte podczas badania próbki, jest bardzo ważne, gdyż może to zapobiec ponownej kontroli PIORiN.

Dotyczy to sytuacji, gdy w przebadanej próbce zostaną wykryte pozostałości środków ochrony roślin niewymienionych w protokole pobrania próbki.

Dodatkowo w gospodarstwach, które posiadają strefy ochronne, w celu sprawdzenia, czy rolnik przestrzega zapisanych w etykietach odległości od zbiorników lub cieków wodnych, pobierane są próbki z tych stref.

Próbka ze strefy ochronnej pobierana jest równoległe z próbką z uprawy przylegającej do tej strefy.

Obszar próbkowania określany jest indywidualnie dla każdego przypadku, po wcześniejszym przeanalizowaniu etykiet zastosowanych środków ochrony roślin.

Dlatego bardzo ważne jest, żeby w ewidencji zabiegów ochrony roślin zapisane były wszystkie użyte środki.

Pobrane rośliny umieszczane są w nowym, czystym opakowaniu, etykietowane i plombowane.

Wszystkie wyżej wymienione czynności wykonywane są w obec-

■ **Marcin Cyganiak**
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Gorzów Wlkp.

ności właściciela roślin lub osoby przez niego upoważnionej.

Tak przygotowane próbki, wraz z protokołem pobrania, wysyłane są do właściwego laboratorium.

Strefa ochronna – odległość od terenu nieużytkowanego rolniczo, zbiornika lub cieków wodnych, wyznaczona w celu ochrony organizmów wodnych, stawonogów oraz roślin niebędących obiektem zwalczania.

Tekst: Edyta Mierzwa WIORiN O/Słubice, zdjęcia: Agnieszka Jaszczur WIORiN O/Wschowa.

Zasady gospodarki zrównoważonej

Jan Parahus
PZDR Nowa Sól
j.parahus@lodr.pl

Wiedza na temat działań w gospodarce zrównoważonej może być dużym i cennym wsparciem dla rolników, którzy w swoich gospodarstwach mogą połączyć ważne cele ekonomiczne oraz środowiskowe. Wśród rolników rośnie zainteresowanie rolnictwem zrównoważonym, a w gospodarstwach wdrażane są praktyki z nim związane. Założenia Zielonego Ładu oraz dofinansowanie do praktyk przyjaznych środowisku mogą być dużą zachętą do zainteresowania się rolnictwem zrównoważonym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej.

Wprowadzenie rolnictwa zrównoważonego ma na celu poprawę stanu

środowiska naturalnego, poprzez oszczędne i efektywne wykorzystanie nawozów, środków ochrony roślin, wody, maszyn rolniczych, a nawet energii pod warunkiem dobrego ich zbilansowania. Wszystkie wymienione czynniki muszą być zrównoważone, aby poprawnie prowadzić w gospodarstwie produkcję nie niszcząc jednocześnie środowiska naturalnego. Wprowadzając do gospodarstwa praktykę rolnictwa zrównoważonego musimy przestrzegać pewnych zasad oraz ważnych praktyk. Do najważniejszych z nich należą prawidłowy dobór roślin uprawnych oraz ich terminowy siew. Ważnym elementem jest rejonizacja poszczególnych upraw. Prawidłowe zmianowanie na polach uprawnych należy tak zaplanować, aby w kolejnych latach znalazły się na nich rośliny z różnych grup technologicznych. Ma

to duży wpływ na opłacalność naszej produkcji oraz w istotny sposób wzbogaca glebę w składniki pokarmowe, poprawiając jednocześnie jej żyzność. Należy wprowadzić do gleby jak najwięcej próchnicy naturalnej poprzez odpowiednie zmianowanie oraz stosowanie nawozów naturalnych. Sam efekt możemy zauważyć już po jednym sezonie wegetacyjnym. Brak zwierząt w gospodarstwach oraz brak nawozów naturalnych w dużym stopniu powoduje, że musimy szukać innych rozwiązań, aby gleby całkowicie nie zostały wyjałowione ze składników potrzebnych do życia. Istotnym i bardzo ważnym elementem w gospodarowaniu zrównoważonym jest samo nawożenie. Musi ono być odpowiednio zbilansowane. Podstawą prawidłowego nawożenia jest wykonanie badań zasobności gleby w składniki pokarmowe. Opierając się na wynikach badań gleby należy uzupełnić składniki pokarmowe poprzez wysiew niezbędnej dawki nawozów mineralnych.

W gospodarstwie należy przestrzegać zasad integrowanej ochrony roślin. Jest to ważny czynnik w zrównoważonym gospodarowaniu. Przestrzegając zasad integrowanej ochrony roślin możemy zminimalizować stosowanie środków ochrony roślin oraz

nawożenie mineralne. Po zbilansowanym nawożeniu ważnym elementem jest odpowiednie gospodarowanie zasobami wodnymi. Zaleca się w miarę możliwości oszczędne gospodarowanie wodą przez rolnika, tym bardziej że już od jakiegoś czasu na retencję wodną można otrzymać dofinansowanie z ARiMR.

Racjonalne i oszczędne wykorzystanie wody w dobie zmian klimatycznych pozwoli na utrzymanie stabilności zasobów wodnych w gospodarstwie. Zjawiskiem bardzo szkodliwym dla gleby jest erozja wietrzna i wodna. Aby zapobiec erozji zaleca się uprawianie roślin o silnym systemie korzeniowym oraz pozostawienie w miarę możliwości resztek poźniwnych na polach uprawnych.

Idealnym rozwiązaniem jest wprowadzenie do gospodarstwa uprawy

bezorkowej. System taki ogranicza się do mieszania powierzchni gleby oraz spulchniania bez jej odwracania. Dużo „pracy” w glebie mogą wykonać organizmy glebowe oraz dżdżownice, które to penetrując glebę poprawiają jej żyzność.

Celem wdrażania pakietu rolnictwo zrównoważone jest promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania oraz zapobieganie ubytkowi substancji organicznej w glebie.

Pakiet rolnictwo zrównoważone jest działaniem równoważnym do jednej z praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska i klimatu. Tak jak w przypadku innych działań rolnośrodowiskowych, rolnik musi spełnić wymogi dla pakietu. Pomimo utrudnień w początkowej fazie programu osobiście polecam wdrażanie takich praktyk w gospodarstwie rolnym.

Wszystkie informacje na temat pakietu możemy otrzymać u doradców rolnośrodowiskowych w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego lub w biurach Powiatowych ARiMR.

Agro-Efekt

**ZAPRASZAMY DO ODDZIAŁU
SERWISOWO-MASZYNOWEGO**

**GRODZISK
WIELKOPOLSKI**

ul. Wesoła 12

KONTAKT

**512 703 000
515 037 051**

JOHN DEERE

agroefekt.pl
maszyny.agroefekt.pl

SPRZEDAŻ ■ SERWIS ■ CZĘŚCI

Ochrona roślin w rolnictwie ekologicznym

Paweł Strawa
PZDR Żary
p.strawa@lodr.pl

Ochrona roślin w rolnictwie ekologicznym, ze względu na zakaz stosowania konwencjonalnych syntetycznych środków ochrony roślin, opiera się głównie na szeroko rozumianej profilaktyce, czyli stworzeniu takich warunków, aby w sposób naturalny ograniczyć namnażanie się agrofagów. Głównymi metodami pozwalającymi na zwalczanie organizmów szkodliwych jest prawidłowa uprawa i zmianowanie, optymalne terminy siewu lub sadzenia, odpowiedni dobór odmian, preparatów biologicznych i mineralnych oraz optymalna obsada.

W gospodarstwach ekologicznych do ochrony roślin można zastosować środki dopuszczone przez Państwowy Inspektorat Ochrony Roślin. Ich aktualny wykaz dostępny jest na stronie internetowej www.ior.poznan.pl. Aczkolwiek w produkcji ekologicznej możemy bez problemu stosować własne preparaty biologiczne. W jaki

sposób i z czego możemy przygotować preparaty do ochrony roślin w gospodarstwie ekologicznym? Możemy je przygotować z dobrze nam znanych roślin ogrodowych, a także pospolitych roślin uznawanych za chwasty. Poniżej przedstawiam kilka przykładów preparatów i ich zastosowanie.

Najbardziej znanym preparatem jest **wyciąg z pokrzywy**. Do sporządzenia wywaru potrzebujemy 200 g suszu z pokrzywy, który zalewamy 10 litrami wody i odstawiamy na 12 godzin. Po tym czasie rozcieńczamy wywar w proporcji 1:20, jeśli stosować go będziemy do oprysku przeciw chlorozie liści lub 1:10 jeśli ma służyć do podlewania roślin w celu ich zasilenia i przyspieszenia wzrostu. Podlewanie wyciągiem z pokrzywy należy unikać w przypadku takich roślin jak czosnek, cebula, fasola i groch. Wyciąg z pokrzywy jest preparatem skutecznym w zwalczaniu mszycy, przędziorków, tarczników oraz miseczników. Dodatkowo chroni przed zgnilizną liści.

Kolejnym wywarem o dość szerokim zastosowaniu jest **wywar z czosnku**. Stosuje się go do zwalczania

chorób grzybowych takich jak: szara pleśń, rdza, mączniaki, plamistości liści, zaraza ziemniaczana oraz chorób bakteryjnych np. bakterioza obwódkowa fasoli, bakteryjna kanciasta plamistość ogórka, a także do zwalczania szkodników: mszyc, roztoczy (np. roztocz truskawkowy), wciornastków, przędziorków, wielkopąkowców porzeczkowych czy połyśnic marchwianek. Do sporządzenia wywaru potrzebujemy 100 gram rozgniecionych ząbków czosnku, które zalewa się 5 litrami wody i gotuje na małym ogniu przez ok. 20 minut.

W zwalczaniu chorób grzybowych tj. mączniaka, zgnilizny, rdzy, parcha, kędzierzawości liści, zarazy ziemniaka na pomidorach i niektórych szkodników takich jak przędziorki, roztocza oraz wgryzki szczypiorkowe zaleca się **wywar ze skrzypu polnego**. Sporządza się go zalewając 150 g suszu skrzypu polnego 10 litrami wody i odstawia na 12 godzin do fermentacji.

W celu zwiększenia skuteczności oprysku możemy dodać 0,03% mydła potasowego.

Innymi preparatami roślinnymi, które możemy sporządzić do ochrony roślin przed agrofagami są wyciągi z aksamitki, bzu czarnego, gorczycy białej, łubinu większego, paproci, piołunu, pomidora, rabarbaru, wilczomlecza, wrotyczu pospolitego lub krwawnika.

Ciekawą alternatywą dla wywarów roślinnych służących do ochrony przed chorobami grzybowymi są opryski sporządzone z roztworu drożdży piekarskich. Do sporządzenia cieczy do oprysku potrzeba 10 dkg drożdży i 1 szklankę cukru. Drożdże należy zasypać cukrem i odczekać 2 godziny. Następnie całość zalać 10 litrami ciepłej wody i odstawić na 1 tydzień, aż roztwór sfermentuje. Roztwór stosuje się po zmieszaniu z wodą w proporcji 1:10. Wykonując oprysk na roślinach zasiedlamy je drożdżami, które skutecznie blokują powierzchnię roślin przed zasiedleniem i namnażaniem się szkodliwych chorób grzybowych. Oprysk warto powtarzać w tygodnio-

wych odstępach, aby na stałe uchronić je przed chorobami. Oprysk z drożdży działa również w przypadku wystąpienia choroby, ponieważ hamuje jej dalszy rozwój.

Przy stosowaniu własnoręcznie sporządzonych preparatów chronią-

cych rośliny, należy pamiętać, że aby były skuteczne trzeba je stosować regularnie w niedużych odstępach czasowych, czyli od 5 do 7 dni.

Kukurydza
FAO 250

ziarno

biogaz

kiszonka

LG HUXLEY

Udźwignie każde warunki wegetacji

- ▶ Bardzo wysokie plony ziarna
– nowoczesna genetyka Limagrain
- ▶ Szybkie tempo oddawania wody z ziarna
- ▶ Bardzo dobry wigor początkowy
- ▶ Wyjątkowa zdrowotność ziarna i całych roślin

Odmiana dostępna:

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o., oddział Świebodzin
Mała 1 (koło PKP), 66-200 Świebodzin

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o.
sprzedajemy wysokie plony

Dołącz do nas!

Osadkowski-Cebulski.pl

Certyfikacja gospodarstw ekologicznych

Kinga Jakiel
LODR Kalsk
k.jakiel@lodr.pl

Produkty ekologiczne stają się coraz popularniejsze i sięga po nie coraz więcej konsumentów, a rynek produktów ekologicznych stale rośnie. Aby różnego rodzaju produkty miały miano eko bądź bio, muszą spełniać odpowiednie kryteria. Co zrobić aby uzyskać certyfikat ekologiczny i móc sprzedać swoje produkty właśnie z tym oznaczeniem?

Zasady rozpoczęcia produkcji ekologicznej

Gospodarstwa ekologiczne są nazywane jednostkami produkcyjnymi stosującymi się do określonych zasad, przepisów i wymogów określonych przez wytyczne unijne oraz krajowe. Produkcja ekologiczna opiera się na wykorzystaniu wyłącznie środków naturalnych, a sposób gospodarowania powinien gwarantować utrzymanie równowagi pomiędzy produkcją roślinną a zwierzęcą.

Produkty ekologiczne powstają z troską o środowisko i dobrostan zwierząt, dlatego zabrania się stosowania nawozów sztucznych, syntetycznych środków ochrony roślin, sztucznych konserwantów, genetycznie modyfikowanych organizmów oraz pasz przemysłowych. Produkcja metodami ekologicznymi nie różni się zasadniczo od zwykłej produkcji rolnej, choć jest zdecydowanie trudniejsza i stale nadzoruje ją odpowiednia jednostka certyfikująca. Dla konsumenta produkt ekologiczny to taki, którego proces produkcji jest kontrolowany oraz powstał zgodnie z zasadami ustalonymi przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Uzyskanie Certyfikatu Ekologicznego

Aby otrzymać certyfikat ekologiczny producent musi przejść przez proces certyfikacji składający się z kilku elementów:

1. Spełnienie wymogów produkcji ekologicznej zgodnie z przepisami.

2. Wypełnienie formularza zgłoszeniowego dotyczącego podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego.
3. Przekazanie formularza odpowiedniej jednostce certyfikującej.
4. Przejście kontroli, czyli sprawdzenie przestrzegania wszystkich standardów.
5. Zawarcie umowy z jednostką certyfikującą – poświadczenie przestrzegania wymogów oraz kryteriów.

Należy oczywiście pamiętać, że wybrane jednostki certyfikujące mają w obowiązku przeprowadzić nie tylko kontrolę wstępną aby nadać certyfikat, ale również raz do roku kontrolują produkcję, żeby sprawdzić czy producent przestrzega wymogów produkcji ekologicznej.

Jednostki Certyfikujące

Jeżeli producent zapoznał się z zasadami prowadzenia produkcji ekologicznej i zamierza się jej podjąć, zgłasza taką działalność na formularzu opracowanym przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów

Rolno-Spożywczych do wybranej jednostki certyfikującej upoważnionej do sprawdzenia systemu gospodarowania producenta. Takie zgłoszenie powinno zawierać dane producenta – informacje o gospodarstwie (nazwę, wykaz działek, rodzaj prowadzonej działalności).

Aktualnie w Polsce działa 12 jednostek certyfikujących:

1. PL-EKO-01 EKOGRWARANCJA PTRE Sp. Z.o.o. ul. Jacka Kaczmarskiego 27, 02-679 Warszawa.
2. PL-EKO-02 PNG Sp. z o.o. Cisów 77A, 26-021 Daleszyce.
3. PL-EKO-03 COBICO Sp. z o.o. Przebieczany 529, 32-020 Wieliczka.
4. PL-EKO-04 BIOEKSPERT Sp. z o.o. ul. Chocimska 13, 00-791 Warszawa.
5. PL-EKO-05 BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o. ul. Lubicz 25A, 31-503 Kraków.
6. PL-EKO-06 Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. ul. Puławska 469, 02-844 Warszawa.
7. PL-ECO-07 AGRO BIO TEST Sp. z o.o. ul. Nowoursynowska 139N/11 02-776 Warszawa.
8. PL-ECO-08 TÖV Rheinland Polska Sp. z o.o. ul. Wolności 347, 41-800 Zabrze.

9. PL-EKO-09 Centrum Jakości Agro-Eko Sp. z o.o. ul. Młynarska 42, 01-171 Warszawa.

10. PL-ECO-11 DQS Polska Sp. z o.o. ul. Domaniewska 45, 02-672 Warszawa.

11. PL-EKO-12 Bureau Veritas Polska Sp. z o.o. ul. Migdałowa 4, 02-796 Warszawa.

12. PL-EKO-13 Krajowe Centrum Badań i Certyfikacji „Gwarantowana Jakość” Sp. z o.o. ul. Naramowicka 144, 61-619 Poznań.

Przed przystąpieniem do procedury certyfikacji najlepiej skontaktować się z wybraną jednostką certyfikującą, aby upewnić się jak prawidłowo wypełnić wnioski i jakie załączniki przygotować.

Certyfikacja przebiega zwykle w następujących etapach:

1. Jednostka certyfikująca wystawia producentowi poświadczenie o zgłoszonej przez niego działalności, aby ten przeszedł przez system kontroli w gospodarstwie ekologicznym, nadając mu równocześnie numer rejestracyjny.
2. Następnie przekazuje dane producenta do elektronicznego systemu kontroli produktów ekologicznych

prowadzonego przez GIJHARS (Główny Inspektorat Jakości Handlu i Artykułów Rolno-Spożywczych).

3. Zostaje sporządzona umowa w sprawie kontroli jakości i certyfikacji.

4. Jednostka certyfikująca wystawia fakturę (kwoty są sporządzane zgodnie z obowiązującym cennikiem w danych jednostkach certyfikujących).

5. Jednostka certyfikująca wysyła niezbędne dokumenty, aby przeprowadzić kontrolę i wystawić certyfikat ekologiczny.

Po przejściu wszystkich procedur oraz wystawieniu certyfikatu ekologicznego, producent podejmuje działalność w gospodarstwie ekologicznym oraz zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich wymogów, aby oficjalnie móc posługiwać się przy sprzedaży produktów przedrostkiem eko lub bio.

W razie jakichkolwiek wątpliwości dotyczących prowadzenia produkcji ekologicznej pomoc uzyskacie Państwo od specjalistów Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Kukurydza
FAO 250-260

LG 30.273

Bogactwo plonu

ziarno

grys

bioetanol

biogaz

kiszonka

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o.
sprzedajemy wysokie plony

- ▶ Wysoka odporność na niedobory wody i wysokie temperatury – odmiana wyhodowana w programie HYDRANEO
- ▶ Ponadprzeciętny plon ziarna w każdych warunkach i na różnych glebach
- ▶ Bardzo długie kolby ze zdrowym ziarnem

Odmiana dostępna:

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o., oddział Świebodzin
Mała 1 (koło PKP), 66-200 Świebodzin

Dołącz do nas!

Osadkowski-Cebulski.pl

BIOGAZ i BIOPALIWO energia przyszłości?

Emilia Żok
LODR Kalsk
e.zok@lodr.pl

Obecne zmiany klimatu i nacisk na przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego sprawiają, że coraz większą uwagę zwracają odnawialne źródła energii m.in. biogaz i biomasa, które mogą stanowić w przyszłości ważną rolę w wytwarzaniu energii.

Wyróżniamy dwa rodzaje źródeł energii – nieodnawialne i odnawialne. Energię nieodnawialną, inaczej zwaną konwencjonalną, otrzymuje się podczas spalania paliw kopalnych m.in. węgla kamiennego, brunatnego, gazu ziemnego i ropy naftowej. Paliwa kopalne powstały z obumarłych szczątków roślin i zwierząt, które przetrwały wiele milionów lat pod powierzchnią ziemi, gdzie uległy przekształceniu w warunkach beztlenowych pod ogromnym ciśnieniem. Ich wadą jest to, że nie uzupełniają się wystarczająco szybko, aby móc nadążyć

za ich zużyciem, ich odtwarzanie jest wolniejsze niż zużycie. Oznacza to, że zasoby służące produkcji energii elektrycznej pochodzące z paliw kopalnych w końcu się wyczerpią i nie będzie możliwości ich uzupełnienia. Aby zapobiec takiej sytuacji ludzie poszukują alternatywnych źródeł energii

– to przede wszystkim energia pochodząca z wody, wiatru, słońca, jak również z biomasy.

Co to jest biogaz i biogaz rolniczy?

Biogaz pozyskiwany jest z biomasy pochodzącej z przeróbki odpadów

zwierzęcych lub roślinnych. W rolnictwie zastosowanie może mieć biogaz rolniczy, który otrzymuje się w procesie fermentacji metanowej produktów ubocznych i odpadów rolniczych, odchodów zwierzęcych, a także produktów roślinnych.

Odpady komunalne posiadają wiele właściwości, które odróżniają je od innych rodzajów odpadów organicznych potrzebnych do produkcji biogazu. Są to równomierność, sezonowość oraz zmienność składu, cech i ilości. Odpady te powstają równomiernie na obszarze całego kraju, w podobnych ilościach, w zależności od czasu i miejsca zmienia się ich skład oraz właściwości. Biogaz uzyskać można także z odpadów zwierzęcych. Gaz wytworzony zostaje podczas procesu fermentacji. Powstały w tej reakcji produkt uboczny doskonale nadaje się do nawożenia roślin uprawnych ze względu na wysokie zawartości składników pokarmowych. Jedną z najbardziej przydatnych roślin w produkcji biogazu jest kukurydza, która posiada wysoką wydajność, a jej produkcja jest stosunkowo tania. Zaletą kukurydzy jest także to, że można ją łatwo

i długo magazynować. Utworzony biogaz może być stosowany jako paliwo napędzające turbinę gazową, która produkuje przy tym energię elektryczną. Użycie tego rodzaju gazu w kotle wytworzy tylko ciepło. Chcąc otrzymać jednocześnie energię elektryczną i ciepło, najlepszym rozwiązaniem będzie użycie biogazu, napędzając silnik układu kogeneracyjnego.

Biopaliwo

W Polsce najczęściej mówi się o biopaliwach w kontekście paliw ciekłych. Najbardziej popularnym biopaliwem jest Biodiesel. Powstaje on z olejów roślinnych oraz niektórych tłuszczów roślinnych. Może być wykorzystywany w pojazdach posiadających silniki typu Diesel bez potrzeby modyfikacji silnika oraz można go wymieszać w różnych proporcjach z kopalnym olejem napędowym nie wprowadzając zmian w silniku. Jest paliwem natlenianym, dlatego posiada dobre właściwości smarne. Może wpłynąć na poprawę wydajności oleju napędowego i tym samym przedłużyć okres jego przydatności.

Biopaliwo, ze względu na to że jest produktem pochodzenia roślinnego, posiada szereg zalet:

- biodegradowalność,
- niska emisja gazów cieplarnianych,
- poprawa kondycji pojazdów,
- pozytywny wpływ na rolnictwo i rozwijanie się rynku produktów rolnych.

Produkcja biopaliw, tym samym roślin energetycznych, umożliwi rozwój terenów wiejskich, przydatnych do produkcji biomasy. Pozwoli to na wzrost zatrudnienia, umożliwi rozwój rolnictwa, a duże inwestycje mogą znacznie wpłynąć na poprawę wydajności i efektywności produkcji. Inwestowanie w odnawialne źródła energii niesie za sobą same korzyści. Nie tylko pod względem energetycznym, ale także ekonomicznym i ekologicznym. Szacuje się, że w przyszłości stanowiąc będą doskonały zamiennik dla energii konwencjonalnej, wpływając korzystnie na środowisko.

Restrukturyzacja małych gospodarstw na przykładzie lubuskich rolników cz. I

Celina Kołopieńczyk
PZDR Nowa Sól
c.kolopienczyk@lodr.pl

Restrukturyzacja małych gospodarstw jest jednym z działań PROW 2014-2020. Głównym celem tego programu jest poprawa wyników ekonomicznych małych gospodarstw oraz ułatwianie ich restrukturyzacji, a uzyskane dofinansowanie ma być przeznaczone na pokrycie kosztów związanych ze zmianą profilu produkcji. Poniżej przedstawiam gospodarstwo, które skorzystało z tej formy dofinansowania.

Gospodarstwo specjalizujące się w uprawie borówki wysokiej

Gospodarstwo w roku wyjściowym było zaliczane w systemie FADN do typu rolniczego „Uprawy polowe” i do kierunku produkcji „Specjalizujące się w uprawie polowej różnych gatunków

roślin” (klasyfikacji dokonano na podstawie SO dla makroregionu A). Brak produkcji zwierzęcej. Dochód z gospodarstwa stanowi dodatkowe źródło dochodu, ponieważ rolnik utrzymuje się z działalności pozarolniczej. Wniosek o dofinansowanie złożono w roku 2018 i ten rok był rokiem wyjściowym dla okresu planowania.

Struktura produkcji, wielkość ekonomiczna w roku wyjściowym

Struktura produkcji przedstawiała się następująco: rolnik był właścicielem 2,08 ha użytków rolnych, z których większość: 1,68 ha stanowiły gleby słabsze klasy IVb-VI. Łączna powierzchnia upraw wynosiła 1,68 ha trwałych użytków zielonych. Rolnik nie posiadał innych upraw. Wielkość ekonomiczna w roku bazowym wynosiła 838,10 euro.

1,68 ha TUZ x 498,87 (Współczynnik SO) = 838,10 euro

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa w roku bazowym kwalifikowała gospodarstwo do ubiegania się o pomoc w ramach Restrukturyzacji.

Koncepcja rozwoju gospodarstwa, cele i założenia biznesplanu, planowane inwestycje

Koncepcja rozwoju gospodarstwa przedstawiona przez rolnika polegała na przekształceniu łąki o powierzchni 1,09 ha i założeniu na tym areale uprawy borówki wysokiej. W związku ze zmianą kierunku produkcji rolnik zaplanował następujące inwestycje: zakup sadzonek kwalifikowanego materiału szkółkarskiego borówki wysokiej 1000 szt. odmiany Patriot, 700 szt. odmiany Bluecrop i 300 szt. odmiany Earlyblue. Ponadto inwestor zaplanował zakup opryskiwacza

sadowniczego, pielnika bocznego do sadu oraz glebogryzarki. Wszystkie powyższe inwestycje zostały zaliczone do inwestycji punktowanych w zakresie Środowiska i Klimatu.

Koncepcja rozwoju gospodarstwa zakładała następujące cele końcowe:

- zmianę profilu produkcji,
- zwiększenie skali produkcji poprzez założenie nowej uprawy,
- zwiększenie produkcji towarowej poprzez sprzedaż owoców borówki,
- wprowadzenie innowacji w zakresie postępu biologicznego poprzez zastosowanie kwalifikowanego materiału szkółkarskiego.

Tym samym wprowadzona została innowacja w dziedzinie produktu, jakim jest borówka wysoka, która do tej pory nie była uprawiana w gospodarstwie.

Oprócz inwestycji w zakresie Środowiska i Klimatu, za które przyznano 2,65 pkt., rolnik zaplanował także zakup kosiarki bijakowej do wykaszania międzyrzędzi oraz zakup tura z łyżką. Łączna wartość wszystkich inwestycji wyniosła 49 848 zł. W związku z tym, że rolnik nie wydatkował całej premii na środki trwałe, pozostałą część premii przeznaczył na zakup obrotowych środków produkcji.

Wyniki gospodarstwa w roku docelowym

Powierzchnia użytków rolnych będących własnością rolnika pozostała bez zmian w porównaniu z rokiem wyjściowym i wynosiła 2,08 ha, struktura rodzajowa również bez zmian w porównaniu z rokiem bazowym. Zgodnie z złożoną koncepcją rozwoju powierzchnia uprawy borówki stanowiła 1,09 ha oraz 0,59 ha TUZ. Wielkość ekonomiczna kształtowała się na poziomie 12 244,50 euro.

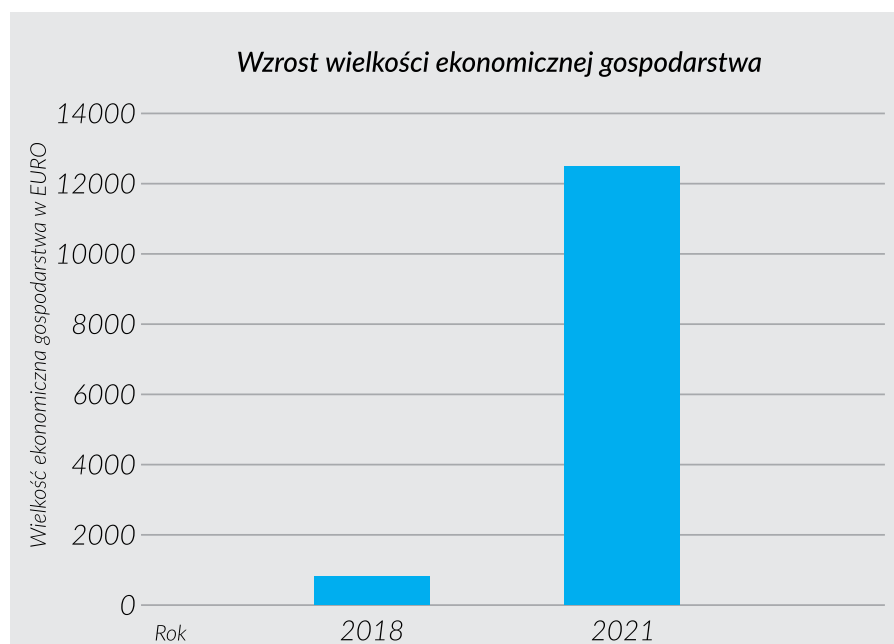
1,09 ha borówki wysokiej x 10 963,46 (Współczynnik SO) = 12 244,50 euro

Nastąpił wzrost wielkości ekonomicznej w porównaniu do roku bazowego o 1 360,98%. Spełniony został warunek przyznania pomocy co do wzrostu wielkości ekonomicznej o 20% w stosunku do roku bazowego oraz do co najmniej 10 tys. euro.

Podziałanie: 6.3 Restrukturyzacja małych gospodarstw jest działaniem, które umożliwia małym gospodarstwom przeprowadzenie zmian, skutkujących między innymi poprawą żywotności ekonomicznej. Przedstawiony przykład jest dowodem, że działanie spełnia swoje cele, szczególnie w gospodarstwach, w których

w wyniku restrukturyzacji następuje zmiana typu rolniczego i kierunku produkcji. Takie zmiany nastąpiły w opisanym gospodarstwie uprawiającym borówkę wysoką, w którym docelowym typem rolniczym były uprawy trwałe (w roku bazowym uprawy polowe) i z gospodarstwa specjalizującego się w uprawie polowej różnych gatunków roślin nastąpiła zmiana kierunku produkcji na specjalizujące się w uprawie drzew i krzewów owocowych (innych niż cytrusowe, tropikalne i subtropikalne oraz orzechy).

Jak prowadzić rejestr działalności rolnośrodowiskowej

Jan Parahus
PZDR Nowa Sól
j.parahus@lodr.pl

Realizując program rolnośrodowiskowy rolnik zobowiązany jest do prowadzenia rejestru działalności. Jest to niezbędny dokument, który potwierdza prawidłową realizację zadań zamieszczonych w planie rolnośrodowiskowym. Brak takiego dokumentu może skutkować sankcjami ze strony ARiMR.

Rodzaj realizowanego programu rolnośrodowiskowego determinuje zakres i rodzaj zapisów. Zapisy w rejestrze rolnośrodowiskowym muszą być dokonywane na bieżąco tj. nie później niż 15 dni od wykonania danego zabiegu lub czynności na polu uprawnym. Rejestr prowadzimy przez okres całego programu, a następnie należy go przechowywać w gospodarstwie przez pięć lat od zakończenia programu. Dotyczy to również planu rolnośrodowiskowego. Wymienione dokumenty mogą być przedmiotem kontroli ze strony ARiMR.

Na stronie ARiMR dostępny jest wzór rejestru działalności rolnośro-

wiskowej lub działalności ekologicznej (PROW 2014-2020), który jest systematycznie aktualizowany. Samo wypełnianie rejestru w danym roku należy rozpocząć w dniu wykonania pierwszego zabiegu wynikającego z realizacji podjętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub zobowiązania ekologicznego. Samych wpisów należy dokonywać na bieżąco i chronologicznie. Znowelizowany rejestr jest dokumentem uniwersalnym, podzielonym na trzy części.

Na stronie tytułowej wpisujemy dane identyfikacyjne rolnika (producenta), numer gospodarstwa (9-cyfrowy nadany przez ARiMR), podajemy pakiet oraz wariant, który będzie realizowany w gospodarstwie rolnym wraz z datą rozpoczęcia realizacji programu określonego w planie rolnośrodowiskowym.

Tabela A Wykaz działań agrotechnicznych

Wpisujemy tu literowe oznaczenie działek rolnych, numer działki, datę wykonywania czynności, po-

wierzchnie działek rolnych, rodzaj użytkowania, rodzaj wykonywania czynności, stosowanie środków ochrony roślin (nazwa środka), ilość nawozów oraz środków ochrony roślin zastosowanych na danej działce oraz inne czynności dotyczące działania pakietowego w gospodarstwie.

Tabela B Wykaz wykonanych wypasów w gospodarstwie na użytkach zielonych

W tej tabeli należy na bieżąco oraz w kolejności chronologicznej umieścić dane dotyczące prowadzonego wypasu zwierząt. W tabeli wpisujemy: literowe oznaczenie działki rolnej, numer działki ewidencyjnej, podajemy datę wypasu, powierzchnię działki rolnej, gatunek i liczbę wypasanych zwierząt, wpisujemy realizowany pakiet lub wariant oraz inne informacje dotyczące ich realizacji.

Aby dokładnie prowadzić i wypełnić taki rejestr należy zapoznać się z instrukcją wypełniania rejestru działalności rolnośrodowiskowej lub działalności ekologicznej (PROW 2014-2020). Taki rejestr może być

prowadzony w formie elektronicznej. Zaleca się dołączenie rolnikowi do planu rolnośrodowiskowego rejestru w formie papierowej.

Przy wypełnianiu rejestrów pomocą służą doradcy z Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego. Warto pamiętać, że posiadanie i prowadzenie rejestru jest jednym z wymogów dotyczących przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej oraz płatności ekologicznej.

Ekoschematy co to takiego?

Anna Jarysz
LODR Kalsk
a.jarysz@lodr.pl

Od przyszłego roku w ramach płatności bezpośrednich pojawi się nowy rodzaj płatności na realizację praktyk korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt, czyli ekoschematy. W poniższym artykule sygnalizujemy Państwu ten nowy i gorący temat opisując w skrócie poszczególne ekoschematy.

1. Tworzenie obszarów z roślinami miododajnymi – utworzenie obszaru z roślinami, które będą stanowiły długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających. Aby móc skorzystać z takiej dopłaty należy:

- utworzyć obszar z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych,
- dodatkowo obowiązywać będzie zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) w terminie do dnia 31 sierpnia,
- zakaz stosowania środków ochrony roślin.

Szacowana stawka płatności podstawowej wynosi 269,21 EUR/ha.

2. Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin

Ten ekoschemat polega na wspieraniu produkcji roślinnej prowadzonej zgodnie z metodykami Integrowanej Produkcji pod nadzorem podmiotów certyfikujących. Wymagania dla tego typu ekoschematu to:

- posiadanie w danym roku certyfikatu krajowego systemu jakości *Integrowana Produkcja Roślin*, poświadczającego uprawę roślin zgodnie z metodami integrowanej produkcji roślin,
- zachowanie w danym roku kalendarzowym wszystkich posiadanych w gospodarstwie trwałych użytków zielonych.

Szacowana stawka płatności podstawowej to ok. 292,13 EUR/ha

3. Biologiczna ochrona upraw – ten ekoschemat ma się przyczynić do ograniczenia stosowania chemicznych środków ochrony roślin, a tym samym do ochrony różnorodności biologicznej i zmniejszenia przemieszczania się chemicznych środków ochrony roślin do środowiska. Wymagania wobec rolnika, by przysługiwała mu dopłata:

- zastosowanie zabiegu ochrony roślin z wykorzystaniem biologicznej ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych zgodnie z etykietą danego środka.

Istnieje jednak możliwość odstąpienia i zabieg chemicznym środkiem ochrony będzie dopuszczony tylko w ostateczności, gdy nie będzie możliwa eliminacja patogenów poprzez preparaty mikrobiologiczne.

Szacowana stawka płatności to 89,89 EUR/ha.

4. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych. Warunkiem uzyskania płatności w danym roku jest wystąpienie na trwałych użytkach zielonych zalania lub podtopienia w okresie od 1 maja do 30 września. Wsparcie w wysokości ok. 63,15 EUR/ha będzie dotyczyło gospodarstw realizujących również wybrane warianty pakietów przyrodniczych związanych z zachowaniem cennych siedlisk przyrodniczych, ekoschematu rolnictwo węglowe oraz ekoschematu rolnictwo ekologiczne.

5. Dobrostan zwierząt – ma zrekomensować rolnikom podwyższone koszty i utracone dochody w wyniku prowadzenia praktyk związanych z podwyższonym dobrotanem zwierząt. Jest to kontynuacja dobrze już znanego programu dobrostanowego z PROW 2014-2020.

Do wszystkich gatunków łączy degresywność płatności (w obrębie danej grupy) jak również istnieją dwa systemy płatności: punktowy (świnie i bydło) i wariantowy (owce, kozy, konie, kury, indyki).

6. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi – jeden

z ekoschematów rozbitych na szereg praktyk, które będzie mógł zastosować producent rolny. Składa się on z 8 praktyk:

- ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt,
- międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe,
- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem,
- zróżnicowana struktura upraw,
- wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji,
- stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo,
- uproszczone systemy uprawy,
- wymieszanie słomy z glebą.

Powyższe praktyki włączone w ww. ekoschemat będą objęte systemem punktowym. Do każdej z tych praktyk przypisana jest odpowiednia liczba punktów, która odpowiada wysokości planowanej stawki za daną praktykę (1 punkt odpowiada ok. 22,47EUR).

Łotewski sposób na sukces w rolnictwie cz. II

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Kontynuujemy naszą podróż po Łotwie. Zapraszam Państwa do lektury drugiej części artykułu o łotewskich rolnikach, którzy w wielu przypadkach zrealizowali się nie tylko w biznesie, ale odkryli również swoje pasje i sposób na życie.

Jako że chów bydła mlecznego to dominująca gałąź produkcji zwierzęcej na Łotwie odwiedziliśmy organizację, która wspiera rolników w doskonaleniu przede wszystkim zasobów genetycznych stad. W miejscowości Valmiera spotkaliśmy się z pracownikami Łotewskiego Stowarzyszenia Hodowców Bydła Holsztyńskiego (LHA), którzy z dumą poinformowali nas, że spośród TOP 25 najbardziej produktywnych stad w roku 2020/2021 16 gospodarstw jest członkami LHA. Działalność Stowarzyszenia jest finansowana solidarnie ze składek rolników oraz ze środków budżetu państwa. Oprócz działalności związanej ze wspieraniem rozwoju hodowli bydła czystorasowego stowarzyszenie prowadzi działalność szkoleniową skierowaną nie tylko do właścicieli stad bydła mlecznego, ale także do

dzieci i młodzieży. Średnia wydajność krowy mlecznej na Łotwie za rok 2021 to 7 362 kg. W strukturze pogłowia zwierząt hodowlanych na Łotwie bydło stanowi 63,3%, to ok. 395 500 sztuk, z tego krowy mleczne to 131 200 sztuk (dane za 2021 rok). Średnia wydajność mleka od krowy w gospodarstwach będących członkami LHA to 8 320 kg za 2021 rok.

Dzień ten zakończył się bardzo przyjemnie, ponieważ odwiedziliśmy **Klub Stekowy** w Koceni. Pomysłodawcy klubu to właściciele 500 ha, na których prowadzona jest hodowla bydła mięsnego. Pomysł Klubu Stekowego narodził się z zamiłowania gospodarzy do sztuki kulinarnej. Steki sporządzane są oczywiście z mięsa pochodzącego od bydła mięsnego własnego chowu. Na początku było to hobby, dopóki nie okazało się, że może to być całkiem dochodowa działalność.

Klub Stekowy działa już piętnaście lat. Podczas prezentacji przygotowania steków można dowiedzieć się od gospodarzy jakie rodzaje steków można przyrządzić z poszczególnych części tuszy wołowej oraz jak przygotować mięso, aby po obróbce termicznej było kruche i soczyste. Po prezentacji i przygotowaniu steków na grillu odbywa się degustacja, podczas której gospodarz osobiście przygotowuje porcje dla gości opowiadając przy tym o walorach smakowych steków przygotowanych z różnych partii mięsa oraz różnymi technikami, a wszystko to odbywa się w pomieszczeniach specjalnie przygotowanych do tego celu. Jest to ciekawy przykład połączenia działalności rolniczej prowadzonej na dużą skalę ze sferą usług kulinarnych wynikającą z zainte-

resowań właścicieli, niekoniecznie zaś ze względów ekonomicznych.

Piąty dzień naszego pobytu na Łotwie rozpoczęliśmy od wizyty w gospodarstwie **Griezites Alpakas**. Właścicielami alpak oraz 12 ha ziemi jest małżeństwo, które przyjechało na Łotwę z Wielkiej Brytanii. Warunki w jakich przyszło im żyć są naprawdę spartańskie, mieszkają w przyczepie, oddaleni od cywilizacji i pozbawieni mediów. Jednak jak twierdzą, daje im to poczucie wolności i szczęścia i za nic nie wróciliby do Wielkiej Brytanii. Chowem alpak zajmują się od 14 lat i są uznanymi ekspertami w tej dziedzinie nie tylko na Łotwie. Po

sposobie w jaki właściciel opowiadał o swoich zwierzętach widać było, że są dla niego bardzo ważne, cały czas podkreślał ich inteligencję i wrażliwość. Źródłem dochodu gospodarzy jest sprzedaż młodych zwierząt oraz wełny, która w przeciwieństwie do wełny owczej nie zawiera lanoliny oraz. Alpaki stają się w Europie coraz popularniejsze nie tylko jako źródło wełny znakomitej jakości, ale też jako zwierzęta ozdobne, towarzyszące oraz „żywe kosiarki” – przygryzają trawę na idealną wysokość, ponadto nie szarpną jej jak to robią inne zwierzęta, co powoduje wyrwanie, na stopach mają poduszeczki z pazurkami, nie niszczą więc darni, nawet jeśli teren jest podmokły. Gospodarstwo odwiedzają liczne grupy, ponieważ na Łotwie chów alpak nie jest jeszcze zbyt popularny. Właściciele zapraszani są na szkolenia z zakresu chowu i hodowli tych zwierząt jako prowadzący,

odbywające się w różnych częściach Europy. Do gospodarstwa można przyjechać na warsztaty opieki nad zwierzętami oraz wyrobu odzieży czy ozdób ze sfilcowanej wełny czy też włóczki.

Następnym punktem programu była wizyta w gospodarstwie specjalizującym się w chowie kóz. W gospodarstwie o powierzchni 60 ha utrzymywanych jest ponad 200 kóz. Właściciel jest z zawodu weterynarzem i równoległe z chowem kóz zajmował się dystrybucją nasienia knurów. Niestety gospodarstwo obecnie przeżywa kryzys z powodu spadku pogłowia trzody chlewnej, a także pandemii i wojny na Ukrainie. Ser kozi nie jest artykułem pierwszej potrzeby i wielu ludzi rezygnuje z jego zakupu z powodu drożyzny, ponadto zmniejszyły się możliwości eksportu. Rolnik oczywiście nie sprzedaje mleka koziego, lecz przetwarza je w gospodarstwie na ser. Ze względu na spadek popytu wytwarzany jest tylko ser miękki z różnymi dodatkami takimi jak kozieradka, konopie, suszone pomidory, grzyby, bazylija oraz czosnek. Najnowszym produktem gospodarstwa są lody z mleka koziego. W tym produkcie gospodarz widzi szansę na ponowny podbój rynku, między innymi na kontrakt z liniami lotniczymi.

Dla rolników uczestniczących w naszej „objazdówce” po Łotwie najciekawszy był ostatni dzień. Odwiedziliśmy bowiem gospodarstwa utrzymujące krowy mleczne. Pierwszym z nich było gospodarstwo o nazwie Ziki. Na wstępie gospodarze

zamiast krów pokazali nam strusie, które zyskują popularność na Łotwie. W gospodarstwie funkcjonuje wylęgarnia, a sprzedaż młodych osobników to główne źródło dochodu z tej działalności. Gospodarstwo zarabia też na sporzedaży strusich jaj oraz licznych wycieczek, które je odwiedzają. Jak przyznała właścicielka

chów strusi to na razie hobby, na które mogą sobie pozwolić, ponieważ produkują własne zboże, ale w przyszłości ma to być dochodowy biznes. Obowiązkowym punktem naszego pobytu na farmie była degustacja jajecznicy ze strusich jaj. Farma jest długoletnim rodzinnym biznesem. W gospodarstwie znajduje się też sad o powierzchni 3,2 ha, gdzie uprawianych jest 25 odmian jabłek. Całkowita powierzchnia gospodarstwa to 500 ha. W strukturze upraw dominują zboża oraz użytki zielone. W gospodarstwie utrzymywanych jest 120 krow mlecznych, średnia wydajność mleka od krowy to 9 000 l. Jałówki zatrzymuje się do dalszego chowu, natomiast byczki są sprzedawane zaraz po odsadzeniu. Naszych rolników interesował szczególnie sposób żywienia krow, ponieważ przejeżdżając przez Łotwę w zasadzie nie widzieliśmy pól kukurydzy. Kukurydza jest tu uprawiana na bardzo małą skalę, w roku 2021 powierzchnia jej uprawy do celów paszowych wyniosła na Łotwie 25 600 ha, a powierzchnia obsianych gruntów łącznie 1 302 400 ha (dane za 2021 rok), co ma oczywiście związek z klimatem. Tak więc pasze objętościowe sporządzane są głównie z traw lub traw z wsiewkami motylkowych. Ukoronowaniem na-

szego wyjazdu studyjnego była wizyta w gospodarstwie, gdzie znajduje się 520 krow mlecznych, 150 krow mięsnych, a w uprawie jest 1382 ha ziemi. W 1991 roku gospodarstwo miało powierzchnię 5 ha i utrzymywane były w nim 4 krowy, w roku 2000 było to już 40 krow. Obecny właściciel – młody człowiek, dzięki własnej pracy i funduszom unijnym zdołał tak znacząco powiększyć powierzchnię gospodarstwa i wielkość stada. Średnia wydajność mleka od krowy to 12 600 l mleka, w związku z tym dój odbywa się trzy razy dziennie. Uczestnicy wyjazdu zwrócili uwagę na rozwiązania zapewniające zwierzętom dobrostan – szczotki do czochrania, zraszacz na wypadek upału, gumowe maty. Przedmiotem ożywionej dyskusji w różnych językach był sposób żywienia krow pozwalający uzyskiwać tak dobre wyniki produkcyjne.

Wszyscy znamy obiegowe stwierdzenie, że podróże kształcą. Tak było i w tym przypadku.

Po raz kolejny przekonaliśmy się, że współczesny rolnik to na pewno nie jest człowiek, który koncentruje się tylko na uprawie ziemi i chowie zwierząt. Współczesny rolnik to także specjalista od marketingu, zarządzania, badania rynku i trendów „modowych” na rynku żywnościowym, nie wspominając już o wiedzy związanej z technologią uprawy i chowu zwierząt.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

Policzyliśmy się

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Jak zapewne wszyscy pamiętamy, w 2020 roku nie tylko na terenie Polski, ale w całej Unii Europejskiej został przeprowadzony Powszechny Spis Rolny. Jak do tej pory nie stworzono lepszego narzędzia do oceny tego, co dzieje się rolnictwie na przestrzeni lat. Jednak wadą tak wielkich badań statystycznych jest to, że obróbka danych trwa dość długo – ostateczne wyniki spisu dla naszego województwa zostały opublikowane w kwietniu 2022 roku, a dla całej Polski w listopadzie 2022 roku.

Jak zmieniły się nasze gospodarstwa?

Wyniki spisu rolnego w zasadzie potwierdziły procesy, które obserwujemy w najbliższym otoczeniu. Ilość gospodarstw rolnych spada przy jednoczesnym powiększaniu ich powierzchni, a spis rolny pozwolił pokazać skalę tych przemian. W porównaniu z rokiem 2010 ilość gospodarstw w województwie lubuskim spadła o 2,2 tys., co stanowi spadek o 9,8%, natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie w tym czasie wzrosła z 19,8 ha do 22,2 ha. Obecnie mamy w województwie lubuskim 20 tys. gospodarstw rolnych. Oczywiście zmiany w liczbie gospodarstw nie następowały tak samo we wszystkich grupach obszarowych. Z treści opracowania „Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki ostateczne w województwie lubuskim” wynika, że największy spadek liczby gospodarstw dotyczył grup obszarowych 1-2 ha (o 32,7%), 10-15 ha (o 17,3%) oraz 15-20 ha (o 17,2%). Największy wzrost ilości gospodarstw nastąpił w grupie o powierzchni użytków rolnych powyżej 100 ha (o 51,3%). Obecnie struktura gospodarstw rolnych w Lubuskiem wygląda tak:

Struktura gospodarstw rolnych w Lubuskiem		
Grupy obszarowe użytków rolnych	2020 rok	
	w tysiącach	w procentach
OGÓŁEM	20,0	100,0
do 1 ha włącznie	0,5	2,6
1 - 5 ha	8,8	44,1
5 - 10 ha	3,6	18,0
10 - 15 ha	1,8	9,0
15 - 20 ha	1,0	4,9
20 - 50 ha	2,3	11,3
50 ha i więcej	2,0	10,1

Większe gospodarstwa rolne (o powierzchni 15 ha i więcej) przeważają w powiecie słubickim (gminy Rzepin, Słubice i Ośno Lubuskie), natomiast najmniejsze (o pow.

1-5 ha) w powiecie gorzowskim (gminy Kłodawa i Kostrzyn nad Odrą) oraz gminie Małomice (powiat żarski).

W tym samym czasie w całej Polsce ilość gospodarstw rolnych spadła o 12,7%, natomiast powierzchnia gospodarstwa wzrosła z 12,26 ha do 12,65 ha, a powierzchnia użytków rolnych z 9,85 ha do 11,35 ha. Jak wyglądamy na tle kraju? W roku 2020 na terenie Polski spisano 1 317 400 gospodarstw, nasze 20 000 gospodarstw czyni nas województwem o ich najmniejszej liczbie, ale jeżeli chodzi o średnią wielkość użytków rolnych w gospodarstwie to jesteśmy w czołówce.

Co produkują lubuskie gospodarstwa rolne?

W województwie lubuskim dominuje produkcja roślinna, prowadzi ją 65% gospodarstw rolnych, w roku 2010 produkcję wyłącznie roślinną prowadziło 51,1% gospodarstw. Produkcję mieszaną prowadzi 33,6% gospodarstw (w roku 2010 było to 47,9%), natomiast zwierzęcą zaledwie 1,3% (w roku 2010 był to zaledwie 1%).

Poniżej na wykresie struktura rodzajowa gospodarstw według prowadzonej produkcji rolnej:

W całej Polsce w roku 2020 produkcję wyłącznie roślinną prowadziło 55,8% (w roku 2010 – 38,9%) gospodarstw rolnych, mieszaną 43,6% (w roku 2010 – 60,6%), a zwię-

rzęca 0,6% (w roku 2010 również 0,6%). Pomimo dużego udziału gospodarstw prowadzących produkcję roślinną udział naszego województwa w powierzchni zasiewów zbóż w całym kraju stanowi zaledwie 2,8% zbóż, ziemniaków 1,2%, buraków cukrowych 1%, rzepaku i rzepiku 2,8%, a warzyw gruntowych 2,9%.

Czy produkcja zwierzęca to nasza mocna strona?

Jak Państwo zapewne zauważyli, udział gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą w ogólnej liczbie gospodarstw w Lubuskiem wynosi 1,3%, dla całego kraju współczynnik ten wynosi 0,6%. Ponadto w porównaniu z rokiem 2010 udział procentowy gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą w naszym województwie wzrósł z 1% do 1,3%, a w skali kraju pozostał na tym samym poziomie, czyli 0,6%. Wszyscy doskonale wiemy jak wygląda sytuacja w produkcji zwierzęcej zarówno pod względem opłacalności, jak i zagrożenia chorobami. Co zatem spowodowało ten wzrost? Aby wyjaśnić to zjawisko przyjrzymy się pogłowi poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich w Lubuskiem. Odpowiedzią na to pytanie jest wzrost pogłowia bydła o 26,6%, w tym krów o 25,8% w porównaniu z rokiem 2010. W przypadku trzody chlewnej oczywiście nie mogło być tak dobrze, w porównaniu w roku 2010 pogłowie trzody chlewnej spadło o 26,3%, w tym loch aż o 38%. Podejrzewam, że obecnie sytuacja jest jeszcze gorsza. Spadek pogłowia loch, poza oczywiście czynnikami ekonomicznymi i ASF, powodowany jest także coraz większą popularnością w naszym województwie nakładczego systemu tuczu. Pogłowie drobiu w porównaniu z rokiem 2010 spadło o 5,3%.

Szczegółowe dane zaprezentowano w tabeli obok „Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich”:

Lata	Bydło		Świnie		Drońb	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
w tysiącach sztuk						
2010	69,8	28,3	164,2	14,6	6443,7	1293,8
2020	88,4	35,6	121	9,1	6100,7	1147,5
2010 = 100						
2020	126,6	125,8	73,7	62,0	94,7	88,7
na 100 ha użytków rolnych w sztukach						
2010	16	6	38	3	1472	296
2020	20	8	27	2	1374	258

W Lubuskiem istnieje znaczne zróżnicowanie regionalne w produkcji zwierzęcej. Najwięcej hodowców bydła skupia się w gminach Szlichtyngowa i Wschowa oraz Krzeszycy i Słońsk. Chów trzody chlewnej to przede wszystkim gminy Cybinka, Pszczew, Sulechów oraz Siedlisko. Natomiast chów drobiu skupiony jest głównie w gminach Bytom Odrzański, Kolsko, Kożuchów, Otyń, Nowa Sól oraz Kargowa i Deszczno. Pomimo wyższego wskaźnika udziału gospodarstw zajmujących się produkcją zwierzęcą, udział Lubuskiego w krajowym pogłowie zwierząt gospodarskich nie jest zbyt imponujący i wynosi 1,4% dla bydła, 1,1% dla świń oraz 2,7% dla drobiu.

Zaprezentowane statystyki to tylko niewielka część informacji jaką możemy znaleźć w publikacjach dotyczących PSR 2020. Gorąco zachęcam do lektury i wyciągania wniosków.

Źródła:

„Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki ostateczne w województwie lubuskim”, GUS, US w Zielonej Górze, kwiecień 2022,
 „Powszechny Spis Rolny 2020, Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2020 r.”, GUS, listopad 2022.

ADRESY

**Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów**
tel./fax 68 385 20 91 do 96, 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

**Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Oddział w Lubniewicach, Glisno 123**
tel./fax 95 755 76 14 do 15, 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Gorzowie Wielkopolskim**
66-400 Gorzów Wielkopolski
ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50
e-mail: gorzow@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Krośnie Odrzańskim**
66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33
e-mail: krosno@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Międzyrzeczu**
66-300 Międzyrzecz, ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27
e-mail: miedzyrzecz@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Nowej Soli**
67-100 Nowa Sól, ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92
e-mail: nowasol@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Ślubicach**
69-100 Ślubice, ul. Mickiewicza 6
tel./fax . 95 758-02-12
e-mail: slubice@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Strzelcach Krajeńskich**
66-500 Strzelce Krajeńskie, ul. Wodociągowa 1
tel./fax 95 763 21 58
e-mail: strzelce@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Sulęcinie**
69-210 Lubniewice, Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88
e-mail: sulecina@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Świebodzinie**
66-200 Świebodzin, ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50
e-mail: swiebodzin@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Zielonej Górze**
z siedzibą w Kalsku
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96
tel. 68 385 28 68
e-mail: zielonagora@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żaganiu**
68-100 Żagań, ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96
e-mail: zagan@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żarach**
68-200 Żary, ul. Górnośląska 26
tel. 68 416 11 04
e-mail: zary@lodr.pl

METEO WIADOMOŚCI

Dane meteorologiczne według pomiarów prowadzonych w stacji METEO LODR Kalsk

Miesiąc	Temperatura powietrza °C			Opady w mm/m ²		
	Średnia 1977-2021	Średnia 2021	Średnia 2022	Średnia 1977-2021	Suma 2021	Suma 2022
Wrzesień 2022	14,3	15,9	13,7	47,9	24,1	49,0
Październik 2022	9,4	9,8	11,9	38,0	28,0	46,4
Listopad 2022	4,2	5,6	6,8*	41,2	50,0	17,4*

* dane za dwie dekady

Piotr Tyliśczak
LODR Kalsk
p.tyliszczak@lodr.pl

Październik był cieplejszy niż w poprzednich latach. Średnia dobową temperaturą wyniosła 11,9°C, czyli o ponad 2°C więcej w porównaniu do średniej wieloletniej. Najchłodniejsza była pierwsza dekada miesiąca, natomiast najcieplejsza okazała się ostatnia dekada. Opady deszczu wyniosły w sumie 46,4 mm, co jest wartością znacznie większą niż w latach poprzednich. Niestety, rozkład opadów był bardzo niekorzystny – ponad połowa miesięcznego opadu spadła jednego dnia. Temperatura gleby na głębokości 5 cm pod koniec miesiąca wyniosła 10°C.

Listopad rozpoczął się znaczącym ochłodzeniem w stosunku do

ostatnich dni października. Średnia temperatura za dwie pierwsze dekady miesiąca wyniosła 6,8°C. Znaczne ochłodzenie nastąpiło pod koniec drugiej dekady miesiąca, ok. 19 listopada – wtedy zanotowano przygruntowy przymrozek -10°C, a w ciągu dnia maksymalna temperatura nie przekroczyła 0°C. W ciągu dwóch pierwszych dekad opady występowały na bardzo niskim poziomie – spadło zaledwie 17,4 mm opadu. Co więcej, rozkład opadów był niekorzystny – ponad 75% opadu spadło jednego dnia. Pod koniec drugiej dekady zanotowano pierwszy opad śniegu. Temperatura gleby na poziomie 5 cm stopniowo spadała, w pierwszej dekadzie wynosiła średnio 7,5°C, natomiast 20 listopada wyniosła już tylko ok. 1°C.

TERMINARZ SZKOLEN

Termin	Organizator	Miejsce	Temat	Koordynator
SZKOLENIA STACJONARNE				
5 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	Dworek Muzeum Polesia w Białkowie, Białków 56 69-108 Cybinka	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	Janusz Kupiński tel. 518 301 649
6 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	Świetlica Wiejska w Górecku, Górecko 19B 66-542 Zwierzyn	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	Janusz Kupiński tel. 518 301 649
6 grudnia 2022 • godz. 10:00	PZDR Międzyrzecz	OSP Kaława, Kaława 80a 66-300 Międzyrzecz	Dokumentacja w zakresie nawożenia azotem i obowiązek posiadania planu nawożenia	Angelika Cybulska tel. 513 978 921
6 grudnia 2022 • godz. 12:00	PZDR Międzyrzecz	OSP, Kaława 80a 66-300 Międzyrzecz	Zasady BHP w rolnictwie	Angelika Cybulska tel. 513 978 921
7 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	LODR, Kalsk 91 66-100 Sulechów	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
8 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	ZSCKR, Kamień Mały 89 66-460 Witnica	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	Janusz Kupiński tel. 518 301 649
9 grudnia 2022 • godz. 9:30	Oddział Lubniewice	Pałac Glisno, Glisno 123 69-210 Lubniewice	Ochrona różnorodności biologicznej w warunkach produkcji rolnej	Roman Fraszczyk tel. 516 177 409
13 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	Pałac Glisno, Glisno 123 69-210 Lubniewice	Nowoczesne technologie uprawy zbóż	Wiesław Nowakowski tel. 512 217 220
14 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	LODR, Kalsk 91 66-100 Sulechów	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
28 grudnia 2022 • godz. 10:00	PZDR Nowa Sól	PZDR Nowa Sól ul. Piłsudskiego 30 67-100 Nowa Sól	Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne w 2022 roku	Jan Parahus tel. 513 979 445
12 stycznia 2023 • godz. 9:30	Oddział Lubniewice	LODR, Kalsk 91 66-100 Sulechów	Ochrona różnorodności biologicznej w warunkach produkcji rolnej	Roman Fraszczyk tel. 516 177 409
13 stycznia 2023 • godz. 9:30	Oddział Lubniewice	LODR, Kalsk 91 66-100 Sulechów	Ochrona różnorodności biologicznej w warunkach produkcji rolnej	Roman Fraszczyk tel. 516 177 409
17 stycznia 2023 • godz. 9:00	LODR Kalsk	ZSCKR, Henryków 54 67-300 Szprotawa	Nowoczesne technologie uprawy zbóż	Wiesław Nowakowski tel. 512 217 220
18 stycznia 2023 • godz. 9:00	LODR Kalsk	Świetlica Wiejska Stargard Gubiński 116/5 66-620 Stargard Gubiński	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
24 stycznia 2023 • godz. 9:00	LODR Kalsk	GOK, ul. Kościuszki 2 67-124 Nowe Miasteczko	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
25 stycznia 2023 • godz. 9:00	LODR Kalsk	MGOK, pl. Armii Krajowej 2 68-320 Jasień	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
31 stycznia 2023 • godz. 9:00	LODR Kalsk	Starostwo Powiatowe we Wschowie, pl. Kosynierów 1c 67-400 Wschowa	Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne	Piotr Tyliszczak tel. 513 980 667
SZKOLENIA ZDALNE				
15 grudnia 2022 • godz. 10:00	LODR Kalsk	Platforma Teams	Prowadzenie rachunkowości w rolnictwie	Iwona Kupińska tel. 500 028 446
SZKOLENIA ODPŁATNE				
9 grudnia 2022 • godz. 9:00	LODR Kalsk	LODR, Kalsk 91 66-100 Sulechów	Stosowanie środków ochrony roślin - UZUPEŁNIAJĄCE	Tomasz Sakowicz tel. 513 979

Czy bielenie drzewek ma sens?

Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl

Mogłoby się wydawać, że wraz z nadejściem chłodnych miesięcy prace pielęgnacyjne w ogrodzie mamy już za sobą. Nic bardziej mylnego, ponieważ jest to czas, kiedy należy przystąpić do bielenia naszych drzewek.

Dlaczego bielenie?

Jest to zabieg pielęgnacyjny, wykonywany profilaktycznie w celu ułatwienia przetrwania drzewom w dobrej kondycji okresu zimowego. Polega na pokryciu konarów i pni drzew specjalnym preparatem wapna w celu ich ochrony przed wpływem zmiennych temperatur, które panują w tym okresie. Szczególnie niebezpieczne są duże wahania temperatury pomiędzy dniem a nocą, które mogą doprowadzić do nieodwracalnych uszkodzeń kory. Mocno nagrzana od słońca w trakcie dnia kora równie szybko ulega ochłodzeniu nocą. Może wówczas dojść do przemarznięcia żywych tkanek kory, co prowadzi do powstawania pionowych pęknięć pni i zgorzeliny, czyli zniszczenia kory pod wpływem wysokiej temperatury. Okres zimy nie jest najlepszym dla kory drzew, ponieważ jest ona wtedy narażona na działanie zmiennych warunków atmosferycznych. W ich wyniku może matowieć, zmieniać barwę lub nawet zacząć odchodzić od drzewa, które zaczyna następnie chorować.

Aby zapobiegać tym zjawiskom warto wykonać bielenie naszych drzew. Na jakiej zasadzie działa ten zabieg? Kolor biały odbija promienie słoneczne, toteż pomalowanie na ten kolor pni i konarów zapobiega ich nagrzewaniu pod wpływem promieni słonecznych.

Kiedy bielimy?

Aby zabieg bielenia przyniósł założone efekty konieczne jest jego wykonanie w odpowiednim momencie. Przyjmuje się, że do bielenia drzewek powinno się przystąpić w okresie pojawienia się pierwszych przymrozków, czyli tuż przed nadejściem zimy. Nie wykonujemy zabiegu wcześniej gdyż intensywne, jesienne deszcze mogą łatwo zmyć naniesioną na drzewa warstwę wapna. Wykonanie tego zabiegu we właściwym czasie znacząco zwiększy szanse na przetrwanie zimy w dobrej kondycji przez nasze drzewka. Wapno powinno chronić drzewa do nadejścia wiosny. W wypadku jego zmycia z powierzchni drzew w wyniku intensywnych opadów, zabieg bielenia należy powtórzyć. Na bielenie drzewek wybieramy dni niezbyt mroźne oraz takie, w których nie spodziewamy się opadów. Deszcz może bardzo szybko zmyć niedoschnięte wapno z pomalowanej powierzchni.

Wykonaj zabieg właściwie

Bielenie drzewek jest jednym z prostszych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie. Przed przystąpieniem do pracy należy przygotować niezbędne narzędzia oraz odpowiednie wapno i wodę do jego rozpuszczenia. Do sporządzenia roztworu wykorzystujemy wapno palone oraz wodę w proporcji 1:5 (1 kg wapna na 5 litrów wody). Można dodać też środki zabezpieczające mające za zadanie odstraszać szkodniki lub przeciwdziałać rozwojowi chorób. W celu zagęszczenia mieszaniny można dodać trochę gliny lub krochmalu. Roztwór powinien być na tyle rzadki, aby można było nim wygodnie malować. Przygotowanym mleczkiem wapiennym pokrywamy grube pnie i konary. Najlepiej sprawdzi się tutaj

pędzel z miękkim włosiem lub opryskiwacz wyposażony w odpowiednio dużą dyszę. Aby uzyskać dobre pokrycie наносimy wapno dwukrotnie. Najbardziej narażona na nagrzanie przez promienie słoneczne jest południowa część drzewa. Z tego powodu od tej strony malujemy drzewka nieco wyżej i bardzo dokładnie. W trakcie wykonywania zabiegu warto wyposażyć się w okulary ochronne, które uchronią nas przed przypadkowym zachlapaniem oczu mieszaniną wapienną.

Zabieg nie usunie chorób i szkodników

Bielenie drzewek nie służy niszczeniu szkodników chowających się w pniu lub korze. Roztwór wapna który stosujemy, ma zbyt niskie stężenie, aby wykorzystać go do niszczenia patogenów. W przypadku pojawienia się w sadzie chorób, należy wykorzystać środki ochrony roślin i dodatkowo wspomagać drzewa poprzez odpowiednie nawożenie. Co więcej, znaczna część szkodników rezyduje w koronie drzewa, której przecież nie wapnujemy.

Nie warto rezygnować

Nawet jeśli zapowiada się bardzo łagodna zima i prognozy nie przewidują mrozów, nie warto rezygnować z bielenia drzew w naszym sadzie. Wapno nie tylko chroni pień i korę przed przemarznięciami, ale także zapobiega zbyt szybkiemu pobudzeniu soków rośliny, co mogłoby spowodować bardzo wczesne rozpoczęcie wegetacji. Taka sytuacja jest niebezpieczna, ponieważ kwitnące przedwcześnie drzewa są narażone na przemarznięcia pąków i kwiatów w wyniku wiosennych przymrozków. Przede wszystkim warto bielić jabłonie, grusze, śliwy, wiśnie i czereśnie, brzoskwinie oraz morele. Można również wapnować krzewy owocowe o grubych pniach. Na szczególną uwagę zasługują drzewa wystawione na bezpośrednią ekspozycję słońca oraz te o delikatnej korze. Prawidłowo wykonany zabieg bielenia przynosi same korzyści i pozwala cieszyć się wiosną z pięknych drzew.

Jakie informacje znajdziemy w kalendarzu biodynamicznym?

Greta Boguszewska-Drapa
PZDR Krosno Odrz.
g.boguszewska-drapa@lodr.pl

Dla coraz większej grupy osób uprawa warzyw to nie tylko obowiązek, ale też styl życia. Jeśli posiadają choćby kawałek ziemi starają się poznać tajniki uprawy oraz pielęgnacji roślin, a co za tym idzie przestrzegają praw rządzących w środowisku naturalnym. W tym celu wspomagają się licznymi publikacjami, zapisują się na liczne fora internetowe i grupy dyskusyjne.

W uprawie biodynamicznej podstawę stanowi kalendarz biodynamiczny, to on wskazuje nam rytm siewu – pielęgnacji – zbiorów. Nim przejdziemy do etapu jakich informacji możemy szukać w takim kalendarzu, powinniśmy wiedzieć, że podstawą uprawy biodynamicznej jest wykorzystywanie rytmów księżyca i słońca. A więc podstawą jest zmienność faz księżyca, układu innych ciał niebieskich, a także znaków zodiaku. Obecnie na rynku możemy kupić kalendarz w wydaniu książkowym lub skorzystać z wersji internetowej. Warto również wiedzieć, dokonując wyboru takiego kalendarza, że może on zawierać oprócz wiedzy dotyczącej uprawy, informacje wspomagające prowadzenie domu czy dbanie o zdrowie i urodę.

Drugim ważnym elementem jest opanowanie wiedzy na temat faz księżyca. Księżyc zmienia się w rytmie miesięcznym wyznaczonym głównymi fazami: nowiem, pełnią, wznoszeniem i opadaniem.

Nów to czas, gdy księżyc staje się niewidoczny (trwa to ok. trzech dni), wówczas znajduje się pomiędzy Słońcem a Ziemią. Jest to sygnał do zaprzestania wszelkich prac w ogrodzie, ponieważ stanowi on czas odpoczynku dla Ziemi i roślin w ogrodzie. Pełnia to czas, który nie sprzyja siewom. Następnie są to: dzień I kwadry i III kwadry. W te dni również wstrzymujemy się od prac ogrodniczych i co najważniejsze również nie siejemy. To kiedy siejemy? Kiedy księżyc jest wznoszący. Jest to okres korzystny nie tylko do siania, ale również do sadzenia. W tym czasie zbieramy zioła, warzywa liściowe, kwiaty, owoce, a nawet przesadzamy drzewa owocowe. Gdy zastosujemy się do tego terminu powinniśmy zaobserwować szybszy wzrost kiełkujących nasion. Ostatnia faza to księżyc opadający. Ta faza przypada pomiędzy pełnią a nowiem. W tym czasie również siejemy, sadzimy rośliny wieloletnie plonujące pod ziemią oraz cebule. To również odpowiedni czas do zbioru roślin, których plon znajdujemy pod ziemią, czyli dla bulw, korzeni i cebul.

Nie jest to łatwo przyswajalna wiedza i trudno byłoby samodzielnie śledzić rytm księżyca, dlatego w kalendarzu biodynamicznym pojawiły się symbole roślin, które zostały podzielone na cztery grupy, a ich oznaczenia ułatwiają nam śledzić wędrówkę księżyca, przecho-dzenie przez gwiazdozbiór, dla którego jest przypisany żywioł, który wpływa na wzrost i fazę rozwojową poszczególnego etapu rośliny: siew – wzrost – zbiór. I tak możemy znaleźć:

Dni liści. Jest to czas siania – pielęgnacji - zbioru dla roślin, których plonem jest liść. Do takich gatunków roślin należą: warzywa kapustne, sałata, por, szczypiorek.

Dni owocowe. To czas siania – pielęgnacji – zbioru dla roślin, których plonem jest owoc. To nie tylko krzewy i drzewa owocujące, ale takie warzywa jak: cukinia, kalafior, słonecznik, ogórek, kukurydza czy papryka. To również dobry czas do robienia przetworów.

Dni korzeniowe. To czas siania - pielęgnacji - zbioru dla roślin, których plonem jest korzeń i bulwy. Do takich roślin zaliczamy: ziemniaki, marchewkę, pietruszkę, seler, buraki. To również dobry czas do zbioru ziół, których wartości lecznicze znajdują się w korzeniach.

Dni kwiatowe. To czas siania – pielęgnacji – zbioru dla roślin kwiatowych. W te dni zebrane kwiaty, zachowują dużej świeżość i zapach.

Kalendarz biodynamiczny może nas wspierać i prowadzić w naszej nierównej walce z żywiołami, z którymi spotykamy się na co dzień uprawiając nasz ogród. A są to okresowe susze, deszcze nawalne, gradobicia, przymrozki czy wysmalanie. Kalendarz może również nas inspirować i wspomagać w życiu codziennym informując nas kiedy na przykład jest odpowiedni czas na dłuższe wietrzenie mieszkania, a nawet kiedy pranie i sprzątanie wymaga mniej wysiłku. Ale co najważniejsze, wskazuje nam kiedy jest dobry czas na wykonywanie wszystkich prac w ogrodzie, które mają coś wspólnego z sianiem, przesadzaniem, sadzeniem, pielęgnacją i zbiorem roślin.

1 Śr.		
2 Czw.		
3 Pt.		
4 Sb.		
5 Nd.		
6 Pn.		
7 Wt.		
8 Śr.		
9 Czw.		
10 Pt.		
11 Sb.		
12 Nd.		
13 Pn.		
14 Wt.		
15 Śr.		
16 Czw.		
17 Pt.		
18 Sb.		
19 Nd.		
20 Pn.		
21 Wt.		
22 Śr.		
23 Czw.		
24 Pt.		
25 Sb.		
26 Nd.		
27 Pn.		
28 Wt.		

KALENDARZ BIODYNAMICZNY

i nie tylko

Jodła, świerk czy sosna?

Anna Jarysz
LODR Kalsk
a.jarysz@lodr.pl

Zywa cięta choinka (inaczej choinka na pniu) na święta to rozwiązanie bardziej ekologiczne niż zakup sztucznego drzewka. Choinki, które są przeznaczone do sprzedaży na Święta Bożego Narodzenia, hodowane są w specjalnych szkółkach i na plantacjach. Na choinki cięte najbardziej nadają się świerk pospolity, świerk srebrny, jodła kaukaska. Jednak coraz popularniejsze stają się również sosny, ze względu na ich piękny aromat i oryginalny wygląd.

Świerk pospolity jest najpopularniejszym bożonarodzeniowym drzewkiem. Tworzy szerokie korony o regularnym, stożkowatym kształcie. Igły świerka pospolitego są krótkie (1-2 cm), ciemnozielone, sztywne i kłujące. Wydziela piękny żywiczny aromat. Opadają dosyć szybko, więc choinkę świerkową najlepiej kupować tuż przed świętami.

Świerk srebrny to inaczej świerk kłujący. Są popularność zawdzięcza temu, że ma gęsty, zwarty, stożkowy pokrój i igły o barwie od siniozielonej

do srebrzystoniebieskiej. Sztywne gałęzie są ustawione pod kątem prostym w stosunku do pnia. Igły mają około 2-3 cm długości i są bardzo kłujące (stąd nazwa). Utrzymują się na gałęziach przez kilka tygodni.

Coraz większa popularność zdobywa jodła kaukaska. Jodły mają długie, szerokie, ciemnozielone igły oraz gęsty i regularny pokrój – rozłożysty u dołu, węższy przy wierzchołku. Są to najbardziej wytrzymałe bożonarodzeniowe drzewka. Jodła ceniona jest ze względu na swoją trwałość oraz walory estetyczne. Ponadto igły są elastyczne, miękkie i nie kłują. Niestety jodła nie wydziela zapachu.

Sosna pospolita także nadaje się na drzewko choinkowe, nie jest jednak aż tak popularna jak świerki czy jodły. Sosny mają naturalny, dość nieregularny kształt, ich korona jest szeroko stożkowata, rzadka, niemal ażurowa. Bardzo sztywne gałązki dobrze utrzymują nawet cięższe ozdoby choinkowe. Igły sosny pospolitej są kłujące, długie nawet na 8-10 cm, utrzymują się na gałązkach 2-3 tygodnie. Mają barwę jasnozieloną lub zielononiebieską. Sosna wydziela piękny, żywiczny, intensywny zapach.

FAZY KSIĘŻYCA

DOBRY CZAS NA SIEW I SADZENIE

CZAS SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI ROŚLIN, KTÓRYCH PLOMEM MA BYĆ:

Rokitnik zwyczajny – niezwykajny?

Agnieszka Sokołowska
PZDR Żagań
a.sokolowska@lodr.pl

Rokitnik pospolity (zwyczajny) to jedna z najcenniejszych roślin, którą można spotkać w naszym klimacie. Na szeroką skalę jest uprawiany m.in. w Rosji, Estonii oraz Rumunii. To krzew o wszechstronnym zastosowaniu, wykorzystywany zarówno na żywopłoty, jak i do obsadzania nieużytków, a jego owoce są bombą witaminową. Krzew dorasta od 5 do 10 m wysokości, ale że rośnie powoli maksymalną wysokość osiąga po kilku lub kilkunastu latach. Jego korona jest nieregularna i dość gęsta. Posiada podługne, ciemnozielone listki pokryte srebrzystymi włoskami. Pędy rokitnika pokryte są cierniami. Jest rośliną dwupienną, co oznacza, że owoce tworzą się tylko na egzemplarzach roślin żeńskich. Żeby cieszyć się obfitymi plonami, trzeba na 5 żeńskich roślin posadzić jeden krzew męski. Kwiaty zapylane są przez wiatr. Pamiętajmy, że roślina na terenie Polski jest pod ochroną.

Uprawa rokitnika nie jest trudna, ponieważ nie ma dużych wymagań glebowych. Lubi stanowiska słoneczne i częściowo zacienione, zdecydowanie lepiej rośnie na glebach lekkich, zasobnych w wapń i przepuszczalnych. Jest odporny na cięcie, suszę, upały, mróz, silne wiatry, zanieczyszczenia powietrza i zasolenie gleby. Rokitnik nie wymaga też nawożenia. Przez pierwszy rok po posadzeniu roślinę należy regularnie i obficie podlewać, później radzi sobie sama. Owoce mają charakterystyczny kwaskowaty i nieco cierpki smak, są pestkowcami o kulistym, owalnym lub jajowatym kształcie swoim wyglądem przypominają owoce jarzębiny. Roślina wydziela intensywny aromat, bardzo zbliżony do zapachu ananasa. Zbiór owoców przypada na przełom września i października, jednak lepszą jakość uzyskują po pierwszych przymrozkach. Plon w zależności od odmiany to od 17 do 30 kg owoców z jednego krzewu, a średni plon z hektara na stanowisku zasobnym to ok. 10 ton, a czasem dochodzi do 20t/ha. Do najprostszych metod rozmnażania rokitnika należy rozmnażanie z odrośli korzeniowych.

Korzenie wytwarzają dużą ilość odrośli, dlatego też często rozprzestrzenia się w ten sposób, co nie zawsze podoba się właścicielowi ogrodu. Innym dość łatwym sposobem jest rozmnażanie z odkładów. Młode pędy przygina się do ziemi, przykrywa i utrzymuje w wilgoci. Rok później ukorzenione pędy odcina się i sadzi w wyznaczonym przez siebie miejscu.

Na uwagę zasługuje **metoda ukorzenia sadzonek pędowych**. Rokitnik można rozmnożyć z sadzonek pędów półdREWNIĄTYCH latem bądź dojrzałych jesienią czy zimą. Ponieważ procedura nie jest całkowicie wydajna trzeba przygotować sobie większą ilość pędów. Na sadzonki nadają się około dwudziestocentymetrowe odcinki gałęzi, które umieszczamy w naczyniu z wodą albo podłożu, najlepiej w zacienionym i chłodnym miejscu. Trzeba pamiętać, że zanim umieścimy je w podłożu, trzeba usunąć dolne liście. Dla cierpliwych pozostaje siew nasion, ale główną wadą tej metody jest to, że nigdy z góry nie możemy przewidzieć, czy z ziaren rozwiną się rośliny żeńskie czy też męskie. Roślinę do gruntu najlepiej sadzić jesienią, zachowując 1-2 metrowe odległości, przez co umożliwiam im to swobodny rozrost.

Na polskim rynku mamy wiele ciekawych odmian rokitnika, do najpopularniejszych należą:

- **Botaniczeskaja** – wyjątkowo pełna, często wykorzystywana do celów handlowych,

- **Podruga** – odmiana średnia, ze względu na duże, owalne i słodko-kwaśne owoce i doskonale nadaje się na przetwory,
- **Wielikan** – bezkolczasta odmiana o dużych, jasnopomarańczowych i słodko-kwaśnych owocach,
- **Syberyjski** – z owoców wytwarza się olej rokitnikowy syberyjski, zawiera dużą ilość nienasyconych kwasów omega-3 i omega-6.

Rokitnik poza walorami dekoracyjnymi jest rośliną niezwykajną i ma wszechstronne zastosowanie, ponieważ posiada właściwości lecznicze, kosmetyczne oraz jest wykorzystywany w kuchni. Owoce są bardzo bogate w wit. C, a jej zawartość jest często 2-3 krotnie wyższa w porównaniu z czarną porzeczką. Zawierają prawie 200 substancji aktywnie czynnych, w tym witaminy A, E, F, K, P, B12, flawonoidy, garbniki, antocyjany, makro- i mikroelementy (żelazo, mangan, bor). Owoce wykorzystuje się do przygotowania domowych przetworów: konfitur, dżemów, soków oraz nalewek. Mogą być używane jako dodatek do ciast, a nawet mięs. Doskonale nadają się do kandyzowania, a obróbka termiczna nie wpływa na obniżenie ich wartości. Spożywanie owoców w różnej formie zwiększa odporność naszego organizmu, regeneruje uszkodzenia skóry niszczącej wolne rodniki i poprawia krążenie. Dodatkowo można je stosować w przypadku chorób układu pokarmowego, przeziębienia, zapobiegają odwapnianiu kości jednocześnie wzmacniając mięśnie i stawy, wykazują właściwości przeciwnowotworowe.

A na koniec coś dla duszy i ciała, czyli jak zrobić nalewkę z rokitnika:

- 1 kg dojrzałych owoców,
- 0,8 kg cukru,
- 0,8 l spirytusu (95%).

Umyte i osuszone owoce przełożyć do dużego słoika, zasypać cukrem i zalać spirytusem. Naczynie zakręcić i odstawić w ciepłe, zacienione miejsce co najmniej na 2 miesiące pamiętając, aby co kilka dni wstrząsnąć słoikiem. Po tym czasie precedzamy, przelewamy nalewkę do butelki lub karafki i odstawiamy na następne 6 miesięcy w chłodne miejsce. Na zdrowie!

Winnica na Leśnej Polanie

Sylwia Wawrzyniak-Bodnar
LODR Kalsk.
s.wawrzyniak@lodr.pl

Miejscowość Proczki, w której znajduje się winnica, to mała osada położona na polanie wśród lasów i malowniczych jezior gminy Zabór.

Jest rok 1999, ciężkie czasy, ludzie mają mało, ale są kreatywni, zaczyna budzić się w nich przedsiębiorczość. W głowie Pana Jarosława Lewandowskiego gonitwa myśli i pomysłów. *Wino robili od zawsze – wspomina – ojciec znał się na tym, do dziś je robi. Mieliliśmy doświadczenie, od lat robiliśmy swoje wina z jabłek, śliwek, jeżyn czy wiśni oraz wielu innych owoców.*

Dlatego decyzja na początku ostrożna, bo posadzono 40 sadzonek blisko domu, z biegiem lat winnica coraz śmielej rozrastała się. Warunki atmosferyczne w Proczkach są trudne, niskie temperatury dawały się we znaki, dlatego część sadzonek znalazła się pod folią.

Wiedza zdobywana była ze starych książek z lat 50., mało kto zajmował

się winiarstwem. Nie było szkoleń, wyjazdów, internetu. Byli natomiast nieliczni pasjonaci, od których można było czerpać wiedzę. Region historycznie winiarski, dopiero na nowo zaczynał się odbudowywać. W roku 2000 jeszcze nikt tak naprawdę nie myślał o zakładaniu dużych plantacji złożonych wyłącznie z odmian przerobowych do produkcji wina, ale myśl ta już wtedy powoli zaprzętała im głowę. Pod 7 namiotami znalazło się 55 odmian krzewów winiarskich i deserowych.

Rok 2002 to czas, kiedy powstało pierwsze wino zrobione z owoców zebranych z winnicy w Proczkach. W 2003 r. po raz pierwszy zaprezentowali się na „Winobranii” w Zielonej Górze przedstawiając swój dorobek i sprzedając pierwsze sadzonki ze swojej szkółki winorośli. Częstowali swoim pierwszym winem.

Kolejny rok stanowił pewien przełom w działalności. Postanowili sprowadzić kilka odmian moszczowych i poszukać miejsca na winnicę gruntową, niestety poza Proczkami,

ponieważ teren wokół domu nawiedzały wiosenne i jesienne przymrozki.

Wybór odmian był trudny, ale wreszcie padło na Dornfeldera, Pinot Gris, Traminer, Muller Thurgau i Bianca. Z terenem pod nową winnicą był problem, nowe odmiany posadzili na „starej winnicy” licząc się z konsekwencjami. Lata kolejne to stopniowy rozwój i rozbudowa winnicy w Proczkach oraz intensywnej pracy nad rozwojem szkółki winorośli.

W 2008 roku Państwo Lewandowscy wreszcie kupili upatrzony od lat kawałek ziemi. Wiosną 2009 roku, przy udziale przyjaciół, posadzili pierwsze sadzonki winnego krzewu. Na obszarze 2 hektarów znalazło się aż 18 odmian przerobowych. Niesamowita mozaika gleby zmusiła ich do różnorodności odmian, z czego na początku nie byli zadowoleni. Obecnie rośnie tam ok. 5000 krzewów takich odmian jak: Muller Thurgau, Dornfelder, Traminer Różowy, Pinot gris, Pinot Blanc, Oporto, Riesling Reński, Ortega, Bianca.

Od 2015 roku zaczęli nowe nasadzenia na Winnicy Samorządowej w Zaborze. Tu na 3 hektarach posadzili odmiany „wybrane z wybranych” a są to: Pinot Gris, Pinot Blanc, Zweigeltrebe, Cabernet Cortis, Solaris.

Dodatkowym zajęciem dla Państwa Lewandowskich jest agroturystyka. Są to dwa pokoje dla 8 osób.

Winnica na Leśnej Polanie, co należy podkreślić, znajduje się w winiarskiej gminie Zabór, która stanowi precedens na skalę kraju.

W gminie znajduje się ponad 50 hektarów winnic, 5 winiarzy tu mieszka, a 15 w niej gospodaruje. Dużym atutem gminy jest Winnica Samorządowa, której głównym celem jest integracja środowisk winiarskich i wsparcie powrotu do tradycji

uprawy winorośli i produkcji wina. Pełni rolę turystyczną, rekreacyjną, dydaktyczną oraz muzealną.

Radością właścicieli jest pomoc całej rodziny, zwłaszcza syna Michała, który przejmuje stery i zaczyna zarządzać Winnicą. Pan Jarosław wspomina kilkuletniego syna, który jako dziecko zrobił w „tajemnicy” swoje pierwsze wino porzeczkowe. Takie były jego

początki, dziś jest nagradzany w konkursach winiarskich (Konwent Winiarzy w Kazimierzu Dolnym za najlepsze wino białe). Pan Jarosław to lokalny patriota, z wielkim zaangażowaniem mówi o planach swoich, ale też innych Winiarzy, jak wspierać gminę i w jaki sposób można jeszcze dodatkowo postawić na promocję.

Rocznie butelkuje się około 5 tysięcy butelek. Właściciel przewiduje wzrost do 10 tysięcy butelek, gdy nowe nasadzenia zaczną owocować.

Pytam o plany na przyszłość – *uporzędkować starą winnicę, wymienić część odmian, dokonać dodatkowych*

inwestycji w sprzęt, myślę by robić wino ekologiczne, czas pokaże – mówi pan Jarosław. Marzy jeszcze, by wyjechać na Ukrainę, Mołdawię i do Azerbejdżanu, by doświadczyć tamtejszego winiarstwa.

Na zakończenie winiarz wspomina wyjazd studyjny do Gruzji (organizowany przez LODR), mówi, że jako winiarz nie mamy się czego wstydzić, musimy bardziej postawić na produkt, reklamę i całą oprawę „biesiadowania”. Potrzebne są wyjazdy, współpraca i innowacyjność.

Żegnamy się, a ja jestem pod wrażeniem Winnicy z jesiennym widokiem na całą gminę Zabór.

**Winnica na Leśnej Polanie
Proczki 3, 66-003 Zabór
tel. 609 179 127**

Gminy wiejskie województwa lubuskiego

Gmina Górzycy

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Położenie

Gmina Górzycy położona jest nad Odrą w północno-zachodniej części naszego województwa, w powiecie słu-bickim. Graniczy z gminami: Słońsk, Kostrzyn n. Odrą, Ośno Lubuskie, Rzepin oraz Słubice, a po stronie niemieckiej z powiatem Seelow.

Powierzchnia gminy wynosi 14 555 ha (145 km²). W skład gminy wchodzi 12 miejscowości: Chyrzyno, Czarnów, Górzycy, Laski Lubuskie, Ługi Górzycykie, Owczary, Pamięcin, Radówek, Spudłów, Stańsk, Żabczyn oraz Żabice, skupionych w 8 sołectwach, w których zamieszkuje ok. 4 300 mieszkańców, co daje średnie zaludnienie 29 osób/km², czyli dwukrotnie niższe od średniej województwa.

Charakterystyka gminy

Jest to gmina o charakterze typowo rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują prawie 70% powierzchni gminy, w tym grunty orne 7 788 ha oraz

użytki zielone 2 067 ha. Natomiast lasy zajmują zaledwie 19% powierzchni gminy, co jest niewątpliwie ewenementem w warunkach województwa lubuskiego.

Mimo zdecydowanie rolniczego charakteru gminy, dzięki korzystnemu położeniu w pasie przygranicznym przy drogach krajowych i wojewódzkich, wzdłuż Odry i przy szlaku kolejowym Szczecin-Wrocław, są tu możliwości rozwoju handlu i usług.

Na terenie gminy stwierdzono obecność złóż gazu ziemnego i ropy naftowej. Jednak brak jest informacji o ich wielkości i wydajności.

Struktura użytkowania gruntów w gminie

	Gruty w ha	% ogółu
gleby klasy II	4,6	68,05
gleby klasy III	1 593,9	
gleby klasy IV	4 702,5	
gleby klasy V	2 157,9	
gleby klasy VI	1 415,7	
lasy i grunty leśne	2 762,0	
pozostałe grunty	1918,4	12,97
razem	14 555	100

Osobliwości przyrodnicze

Gmina może się poszczycić wysokimi walorami przyrodniczymi, w niektórych przypadkach unikalnymi w skali Europy. Znajdują się tu bowiem dość rzadko spotykane w Polsce i Europie siedliska roślinności muraw kserotermicznych. Można tu spotkać wiele unikatowych gatunków roślin stepowych. Z tego właśnie powodu został utworzony Obszar Chroniony Lubuskiego Klubu Przyrodników „Owczary”, obejmujący swoją powierzchnią 18 ha muraw i lasów zboczowych.

Do niewątpliwych walorów przyrodniczych gminy o randze

Przystań rzeczna nad Odrą

Dawna wieża obserwacyjna WOP

ponadregionalnej należy również zaliczyć Rezerwat Przyrody „Pamięcin”. Jest to obszar o powierzchni 2,65 ha, objęty ścisłą ochroną mającą na celu zachowanie piękna i różnorodności terenów kserotermicznych, położony ok. 1,3 km od drogi Słubice-Kostrzyn.

Przyroda jest nieodłącznym składnikiem obrazu gminy, a walory przyrodnicze są podstawowym czynnikiem decydującym o jej turystycznej atrakcyjności.

Ciekawostki

Górzycy trzy razy zyskiwała prawa miejskie i trzy razy je traciła (ostatnio w 1947 roku). Nazwa miejscowości pochodzi od nazwy wzniesienia, które rozciąga się w okolicy. W czasie II Wojny Światowej funkcjonował tu obóz jeniecki Stalag III B-C, w którym na rzecz rolnictwa pracowali jeńcy francuscy, włoscy, a także polscy.

W 1949 roku powstało w Górzycy Państwowe Gospodarstwo Rolne zs. w Żabicach. Od 1959 roku, pod opieką miejscowego PGR-u, rozpoczęła działalność Szkoła Przynależności Rolniczego, która następnie w latach 1963-1972 działała jako Zasadnicza Szkoła Rolnicza. W 1972 roku PGR w Górzycy wybudowało bukaciarnię, w której otwarciu uczestniczył ówczesny Prezes Rady Ministrów – Piotr

Jaroszewicz. W strukturze PGR-u utworzono gospodarstwo A (dotychczasowe gospodarstwo) i gospodarstwo B (ferma bydła opasowego), tworzące Zakład Produkcji Zwierzęcej. Bukaty z gospodarstwa eksportowano m.in. do Włoch i innych państw zachodnich. Część zapłaty otrzymywano w naturze, np. w postaci eternitu na pokrycia dachowe. W tym

też roku został utworzony Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Górzycy, do którego włączono PGR-y w Owczarach oraz w Ługach Górzyczych i utworzono z nich Zakłady Rolne jako jednostki organizacyjne Kombinatoru PGR Górzycy. W roku 1976 całe przedsiębiorstwo włączono do nowo powstałego Lubuskiego Kombinatoru Rolnego w Rzepinie. Na początku lat 80. z Lubuskiego Kombinatoru Rolnego wyłączono i utworzono ponownie Państwowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Rolnej w Górzycy, w skład którego wszedł Zakład Produkcji Zwierzęcej (gospodarstwa A i B) oraz zakłady rolne w Owczarach i Ługach Górzyczych. W skład

Gminny Ośrodek Kultury

przedsiębiorstwa wchodziły również Zakład Rolno-Mechanizacyjny oraz Zakład Remontowo-Budowlany. PPGR Górzycy postawiono w stan likwidacji i ostatecznie zlikwidowano 30 grudnia 1992 roku. W momencie likwidacji przedsiębiorstwo zatrudniało 146 pracowników i gospodarowało na 3 872 ha. Z pracą w PGR-ach związanych było ok. 70% mieszkańców gminy.

Ważne informacje

Obsługą rolników z terenu gminy Górzycy zajmuje się nasz doradca pan Rafał Mićko, tel. 600 893 247, e-mail: r.micko@lodr.pl

Źródło: materiały Gminy Górzycy.

Kościół p.w. Matki Łaski Bożej

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

66-400 Gorzów Wlkp. • ul. Franciszka Walczaka 25 • tel. 95 782 20 12 • fax 95 782 20 15

W rytmie ptasich wędrówek

Nawet niewprawiony w obserwacje przyrodnicze człowiek, zauważa następujące po sobie zmiany w przyrodzie. Obserwuje ich różnorodność, rytmiczność, powtarzalność. Widzi zmianę pór roku, temperatury, wilgotności. Odnotowujemy pierwszy wiosenny liść, pierwsze kwiaty, dojrzewające na polach zboża, a w końcu babie lato i pierwszy śnieg. Tematem artykułu są wędrówki, inaczej zwane migracjami. Wędrówki ptaków, czyli ich przyloty i odloty, co jest nieodłącznie związane ze zmianami następującymi w przyrodzie w cyklu rocznym.

Na pierwszy rzut oka można zauważyć, że prawie wszystkie ptaki żyjące w Polsce wędrują. Jednak analizując ich potrzeby życiowe dochodzimy do wniosku, że są takie, które dają sobie bez problemu radę i są u nas cały rok (np. bogatki, modraszki, dzięcioły, sroki, kawki, czy jastrzębie). Ale jest też całkiem spora liczba gatunków, dla których wędrówki są konieczne do przeżycia. Co zatem decyduje o tym, że ptaki mają sezonowy rytm wędrówek? To, co dla każdego stworzenia jest najważniejsze, aby przeżyć (nie tylko dla ptaków), to odpowiednia baza pokarmowa. Gdy jej brakuje, zaczynają się poszukiwania, czyli wędrówki zwane też migracjami. Ten czynnik zależny

jest od odpowiedniej temperatury i wilgotności powietrza. Kolejnym ważnym aspektem determinującym wędrówki jest ciągłość gatunku, czyli potrzeba przystąpienia do lęgu i wydania na świat potomstwa. Aby to osiągnąć potrzebna jest odpowiednia temperatura oraz dostępność do dużej i ciągłej ilości pokarmu, która nie jest możliwa w każdym rejonie świata dla danego gatunku.

Jakie ptaki przylatują do nas w celu przetrwania zimy? Poniżej podam kilka przykładowych gatunków. Pola po skoszeniu kukurydzy, oziminy oraz nieużytki są dobrą bazą pokarmową dla tysięcy gęsi i łabędzi. Skąd ich tyle? Gęsi białoczelne, tundrowe i zbożowe są ptakami, które gniazdują w dalekiej tundrze na północy Azji. Gdy tam robi się bardzo zimno i nastają kilkudziesięciostopniowe siarczyste mrozy, uciekają na południowy zachód, czyli do Europy, w tym do Polski, gdyż właśnie tutaj łatwiej o pokarm, a zimy nie są aż tak srogie jak w miejscu ich terenów lęgowych. Lecą one w charakterystycznych kłuczach. W naszym rejonie ptaki te upodobały sobie szczególnie obszary Krzesińskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego „Ujście Warty”. To właśnie tutaj nie brakuje pól, łąk i dostępu do niezamarzającej wody.

Często obserwując te same pola można zauważyć stada łabędzi. Przeważnie są to te nasze znane łabędzie nieme z pomarańczowym dziobem. Wśród nich można zaobserwować także ich kuzynów – łabędzie krzykliwe z charakterystycznym żółtym dziobem z czarną końcówką. Podczas lotu można usłyszeć ich głośne, trąbiące odgłosy. Łabędzie te potrzebują do przetrwania dostępu do wody, dlatego dobrze się czują na międzywalu Odry i Warty.

Gdy w Skandynawii zaczyna brakować pokarmu, w okresie zimowym można zaobserwować w naszym kraju wręcz inwazyjne naloty jemiołuszek. Ptaki te, żywiące się głównie owocami jarzębiny, jemioły, pozostawionymi w sadach różnymi owocami można zaobserwować w dużych stadach, nawet do tysiąca osobników w jednym miejscu. Obecności tych pięknych ptaków

Łabędzie krzykliwe

Jemiołuszka

towarzyszy charakterystyczny odgłos małych dzwoneczków. Gdy w jednym miejscu ogołocą teren z pokarmu, poszukują następnego żerowiska.

Wspomniane gatunki ptaków uciekają z północy ze względu na braki pokarmu w najcięższej do przetrwania porze roku. Wszystko to przez niskie temperatury i szybko zamarzające akweny.

Jednak z drugiej strony opisując wędrówki ptaków, należy zaznaczyć, że klimat zmienia się i niektóre gatunki zmieniają swoje przyzwyczajenia związane z migracjami. Jeszcze kilkanaście lat temu, lecące żurawie i ich charakterystyczny klangor, oznaczał zmianę pór roku, nadejście jesieni i wiosny. Teraz owszem żurawie migrują, jednak są obszary na terenie naszego województwa, gdzie można je obserwować przez cały rok. Dostępność pokarmu i niezbyt srogie zimy są właśnie tego powodem.

Nadejście ciepłych dni powoduje, że zimujące u nas gatunki zaczynają odlatywać w kierunku północnym. Powodem jest fakt, że nie lubią one wysokiej wiosenno-letniej temperatury. Gdy odlatują gęsi, to przylatują

do nas inne gatunki ptaków w celu przystąpienia do lęgów. Chyba najbardziej znanym i lubianym w naszym kraju ptakiem wędrownym jest bocian biały. Pojawienie się pierwszego ptaka tego gatunku w Polsce jest jedną z ważniejszych

Żurawie na zimowisku

Kłopotki bocian

informacji podawanych w serwisach informacyjnych w radiu i telewizji. Wypatrują go wszyscy, młodzi i starsi, a w szczególności mieszkańcy Bocianie Wioski Kłopot z terenu Krzesińskiego Parku Krajobrazowego. Ptak ten przylatuje do naszego kraju na lęgi z tego względu, że może liczyć tu na niemal stały dostęp do pokarmu w okresie kwiecień-sierpień, którym może wykarmić swoje potomstwo. W Afryce byłoby to już niemożliwe. Zatem dlaczego wylatują z Polski w ostatnich dniach sierpnia? Wydłużający się czas trwania pory nocnej powoduje powolny, ale umiarkowany spadek temperatury. To przekłada się na gorsze warunki do szybowania i odlotu w miesiącach wrzesień-październik oraz spadek ilości dostępnego pokarmu. Jeśli przyjrzymy się temu zjawisku, zrozumiemy, że bociany wraz z innymi gatunkami ciepłolubnymi muszą przetrwać europejską zimą na terenie Czarnego Łądu.

Jeszcze inne, znane wiosenne gatunki, które odwiedzają nasz kraj w celach rozrodczych to potocznie zwane jaskółki (dymówki i oknówki), jerzyki, pliszki siwe i żółte, pierwiosnki i wiele, wiele innych. Dla nich, podobnie jak dla bocianów, najważniejszą potrzebą jest wychowanie potomstwa w dogodnych europejskich warunkach.

Nasz kraj jest odpowiednim miejscem do tego, by ptaki mogły przetrwać gorszy dla nich czas, czyli zimą oraz właściwym dla bardzo licznej grupy gatunków miejscem lęgowym. Podziwiamy to, cieszymy oko widokiem gatunków wędrownych, które można zobaczyć teraz w okresie jesienno-zimowym oraz tymi z okresu wiosenno-letniego. W szczególności zapraszam do obserwacji ptaków migrujących w naszych Parkach Krajobrazowych – Krzesińskim i Ujście Warty.

Krzysztof Gajda
Główny specjalista ZPKWL

Grudzień pachnie rybą

Z wizytą w Rybackiej Chacie

Lubię ludzi, lubię ich słuchać i poznawać miejsca jakie tworzą. Jest w tym magia i historia. Za każdym człowiekiem stoi opowieść. Dlatego lubię przedstawiać przepisy kulinarne w oparciu o konkretnego człowieka. Tak będzie i tym razem.

Sylvia Wawrzyniak-Bodnar
LODR Kalsk
s.wawrzyniak@lodr.pl

Rybacką Chatę prowadzą w Wojnowie (gm. Kargowa) państwo Małgorzata i Grzegorz Kozów. Jest to gospodarstwo rybackie, firma rodzinna, tworzona przez pasjonatów nie tylko rybactwa, ale i kulinarnego dziedzictwa regionu, związanego z tradycjami rybactwa tych terenów. Są pomysłodawcami organizowanej co roku w Wojnowie Biesiady Rybackiej, w czasie której wszyscy wspólnie pracują przy połowie, a później przygotowują tradycyjne potrawy i razem je spożywają. Wspólna praca i biesiadny stół zbliża ludzi najlepiej.

Państwo Kozów od wielu lat biorą udział w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”, „Smaki Regionów”. W 2015 roku otrzymali „Perłę” za Wojnowskiego leszcza i sandacza

w kwaśnej zalewie. Są wizytówką naszego województwa. Pracują ciężko i z oddaniem. Stawiają na dobry naturalny i regionalny produkt. Zgłosili na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi aż cztery potrawy regionalne: paprykarz, rybę na kwaśno, mieszkankę rybną w zalewie octowej i rybę parowaną po rybacku.

W sezonie letnim ciężko dostać się do Rybackiej Chaty, jest tam tak wiele osób chcących zjeść świeżą rybę. W ofercie gospodarzy znajdują się: ryba wędzona, ryba na kwaśno, paprykarz, pasztet rybny, pulpet, kotlety rybne, ryby żywe, pierogi z gzikiem rybackim. Na miejscu mieści się mały regionalny sklepik, kupić można tu nie tylko ryby, ale również regionalne sery, wina, przyprawy, miody, wędliny i pieczywo.

W Rybackiej Chacie rybą pachnie cały rok, ale koniec roku jest szczególnie. W grudniu wszystkie „ręce na pokład”, wszystkie patelnie rozgrzane, aromat przypraw kręci w nosie. Praca wre. Patroszą, filetują, ucięte rybne głowy trafiają do garnka z zupą. Nic się nie marnuje.

Karp wigilijny, po grecku, staropolski i w galarecie, w każdej postaci smakuje wyśmienicie. Chociaż ceny karpia w tym roku powalają na kolana, to tradycji musi stać się zadość! Ten smażony tradycyjnie z małą ilością przypraw (sól i pieprz) jest najsmaczniejszy. Jednak często nasze kulinarne gusta skracają w różne strony, warto przygotować również inne potrawy, które zadowolą najwybredniejsze podniebienia.

Staramy się wykorzystywać przepisy, które są znane od wieków, przekazywane z pokolenia na pokolenie. Zbierane od rodzin z okolicy i byłych rybaków, tak by zachować je od zapomnienia, bo to przecież nasze wspólne dziedzictwo. Przepisy zdobyte od gospodyń i starych miejscowych rybaków. Podслуchiwałam ich opowieści, jak w ich domach przyrządza się ryby – opowiada pani Małgosia.

Dzięki życzliwości pani Małgorzaty zaprezentuję Państwu kilka potraw.

Karp wędzony

Tuszkę karpia kroimy na niewielkie dzwonki około 5-7 cm. Następnie umieszczamy w solance zrobionej w proporcji 1:10, czyli na 10 litrów wody 1 kg soli. Karpia w solance trzymamy około 6 godz. Po tym czasie rybę płuczemy i osuszamy. Następnie umieszczamy w ciepłej wędzarni.

Do wędzenia używamy drzewa olchowego. Temperatura wędzenia nie powinna przekraczać 65°C. Czas wędzenia to 3 godz.

Karp w Zalewie

- około 1 kg karpia
- pół szklanki mąki
- łyżeczka papryki słodkiej
- olej
- sól

Marynata:

1 szklanka octu, 4 szklanki wody, 3 cebule, 2 marchewki, ziele angielskie, liść laurowy, gorczyca, 4 łyżki cukru, 1 łyżka soli.

Karpia oczyścić, umyć, podzielić na dzwonki, posolić, panierować w mące wymieszanej z papryką i smażyć na złoty kolor. Usmażone ryby odstawić do ostygnięcia.

Przygotować marynatę:

Na 4 szklanki wody dodać jedną szklankę octu, liść laurowy, ziarna ziele, gorczycę, cebule oraz marchewkę pokrojoną w plasterki.

Wszystko razem zagotować. Ryby ułożyć w słoikach typu twist i zalać gotującą zalewą. Szybko zakręcić i ustawić do góry dnem. Najlepiej smakuje po 2 tygodniach.

Kotleciki Rybne

- 2 kg leszcza
- 1 marchew

- cebula
- 4 jajka
- olej
- 4 łyżki majonezu
- bułka tarta
- natka pietruszki lub koperku
- sól
- pieprz

Rybę po sprawieniu parzymy w niewielkiej ilości osolonej wody. Następnie oddzielamy od ości i mielimy na drobnym sitku. Na patelni podsmażamy cebulę pokrojoną w drobną kostkę. Marchewkę ucieramy a natkę siekamy. Zmieloną rybę łączymy ze wszystkimi składnikami. Wyrabiamy jednolitą zwartą masę. Gdy będzie wydawała się zbyt rzadka można dodać więcej bułki tartej. Całość powinno odstąć godzinę, aby wszystko się ze sobą dobrze związało. Po tym czasie formować niewielkie kulki. Obtaczając je w bułce tartej smażyć na delikatnie rozgrzanym oleju. Kotleciki rybne podajemy z sosem żurawinowym lub tatarskim.

Masełko Karpiove

- 1 kg wędzonego karpia
- masło

Karpia obieramy ze skóry i pozbawiamy dużych ości oraz kręgosłupa. Uzyskane mięso mielimy na drobnym oczku. Po zmieleniu - karpia oraz masło umieścić w garnku i podgrzewać na

bardzo małym ogniu, aż do uzyskania jednolitej masy. Podczas podgrzewania delikatnie mieszać. W razie potrzeby można dodać odrobinę soli morskiej. Gotową masę przelewamy do słoiczków lub miseczek. Odstawiamy do zastygnięcia na 2 godziny w lodówce lub słoiczek pasteryzujemy. Najlepiej smakuje ze świeżo upieczonym chlebem razowym.

Wraca świadomość, zaczynamy jeść więcej ryb słodkowodnych. Jest moda na zdrowe jedzenie, a ryby z jeziora nie są karmione żadnymi sztucznymi paszami. To samo zdrowie i natura.

Tego Państwu życzę, by dokonywać świadomych wyborów, korzystać z produktów dostępnych na miejscu. Zdrowych i smacznych Świąt.

Ryba na zimę – OKOŃ

1 Nd.	
2 Pn.	
3 Wt.	
4 Śr.	
5 Czw.	
6 Pt.	
7 Sb.	
8 Nd.	
9 Pn.	
10 Wt.	
11 Śr.	
12 Czw.	
13 Pt.	
14 Sb.	
15 Nd.	
16 Pn.	
17 Wt.	
18 Śr.	
19 Czw.	
20 Pt.	
21 Sb.	
22 Nd.	
23 Pn.	
24 Wt.	
25 Śr.	
26 Czw.	
27 Pt.	
28 Sb.	
29 Nd.	
30 Pn.	
31 Wt.	

SKALA BRAŃ

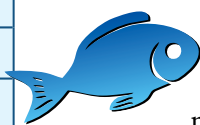
słabe	
średnie	
dobrze	
bardzo dobrze	

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Charakterystyczny wygląd okonia pozwala łatwo odróżnić go od innych ryb. Większe okonie są silnie wygrzbiecone, z tego powodu bywają nazywane garbusami. Ciało okonia pokryte jest mocno osadzoną, szorstką w dotyku łuską. Ubarwienie ciała jest zmienne: np. u form przybrzeżnych – przeważnie zielonkawe, a u śródzielnicznych – zielonkawoniebieskie.

Okoń dorasta do 50 cm długości i 2,5-3,0 kg wagi. Przeciętnie poławia się osobniki o długości 15-25 cm i wadze 0,1-0,5 kg. Rośnie bardzo powoli. 10 cm długości osiąga w ok. trzecim roku życia.

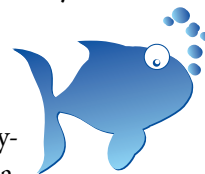
Okoń jest rybą stadną, ale duże osobniki żyją w pojedynkę. Można go spotkać w zimnych i bystrych wodach górskich, a także w „karasiowym stawku”, pod warunkiem, że będzie tam natleniona woda. W rzekach okoń występuje na całej ich długości, aż do ujścia, nawet w morskiej strefie przybrzeżnej. Zasiadła niemal wszystkie jeziora i zbiorniki zaporowe. Jest najczęściej spotykaną rybą w Polsce.

Okonie nie posiadają okresu ochronnego, można je zatem łowić przez cały rok. Dla ochrony populacji tej ryby został

ustalony dobowy limit połowu, który wynosi do 5 kg. Okoń posiada wymiar ochronny. W okręgu zielonogórskim Polskiego Związku Wędkarskiego wynosi on do 18 cm i od 45 cm, a w okręgu gorzowskim do 20 cm i od 40 cm w górę. Powyższe ograniczenia nie dotyczą wód tzw. krainy pstrąga i lipienia, w których okoń również występuje.

W rzekach szuka się okonia w zakolach, głębokich zatoczkach, w miejscach przy podmytych brzegach, gdzie woda wolno wiruje (ryba ta nie lubi silnego prądu). W partii przybrzeżnej jezior występuje zazwyczaj okoń drobny, większe osobniki spotyka się na otwartej wodzie, na podwodnych górkach, rynnach i przesmykach – tam, gdzie występuje przepływ wody.

Z uwagi na liczne występowanie, ryba ta ma spore znaczenie gospodarcze. Mięso okonia jest białe, jędrne i znakomite w smaku. Szczególnie ceni się mięso większych osobników. Posiada bardzo mało ości. Przy wstępnej obróbce ryby kłopot sprawiają głęboko osadzone łuski. Wygodnie jest zatem rybę skórować. Pieczony okoń z dodatkiem czosnku jest w stanie zadowolić nawet wybredne gusta.

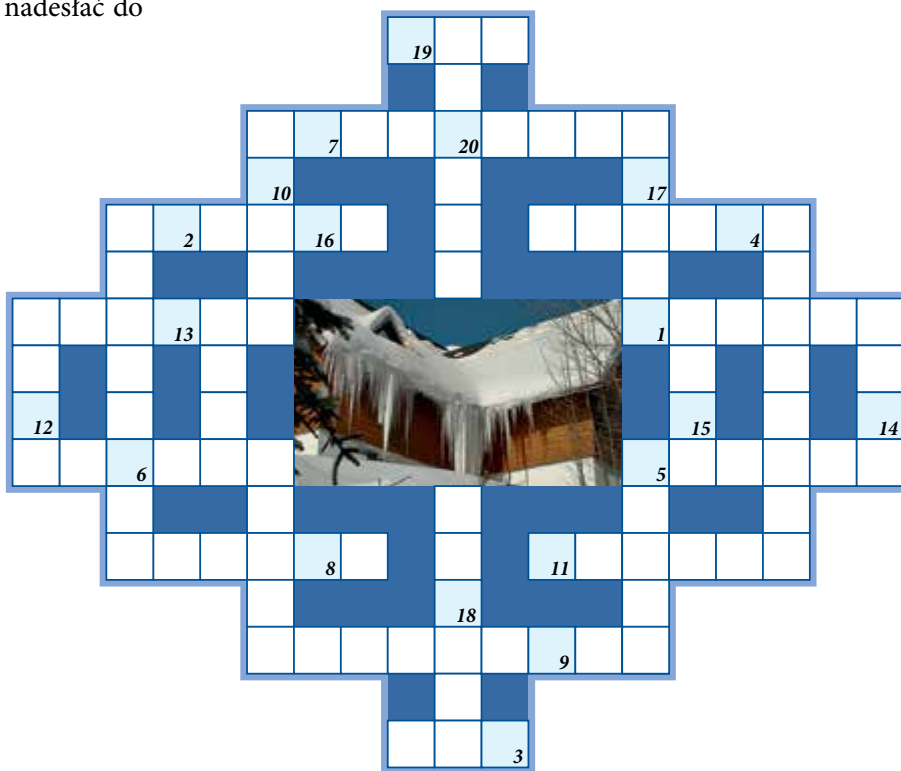

Objaśnienia wyrazów podano w dowolnej kolejności (w nawiasie liczba liter w wyrazie). Litery z ponumerowanych pól utworzą rozwiązanie – dokończenie przysłowia polskiego: „Jeśli śnieg, gdy Bóg się rodzi...”, którego treść należy nadesłać do 16 stycznia 2023 r. na adres Redakcji.

Krzyżówka nr 12

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW:

- popularne ciasto (6)
- stolica Japonii (5)
- ozdoba dekoltu (9)
- Boże Narodzenie (6)
- ranek (4)
- spód (3)
- amant (8)
- Czesław Miłosz (5)
- arabski koczownik (6)
- wypłaca emeryturę (3)
- drzewo na choinkę (6)
- ciżba (4)
- na eksponowanym stanowisku (9)
- bywa na czubku choinki (5)
- okaz (6)
- obraz (6)
- składnik powietrza (4)
- produkt z mleka (8)
- składnik barszczu (5)
- wypiek z Podlasia (6)
- buduje żeremia (4)
- uraz psychiczny (6)
- japońska sztuka walki (6)
- „... wieczorową porą” (6)

Rozwiązanie krzyżówki nr 11:

„We wszystkich Świętych słońca, przez cały miesiąc błota”

Za prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 11 nagrodę ufundowaną przez LODR wylosował:

Pan Jacek z Gubina

Gratulujemy

Rebus nr 12

Rozwiązanie oraz dane dziecka (imię i nazwisko, wiek oraz adres zamieszkania) należy przysłać do 16 stycznia 2023 r. na adres Redakcji.

Rozwiązanie rebusu nr 11:

**W LISTOPADZIE
GOŁO W SADZIE**

Nagrodę wylosował:

Julian z Gubina

Gratulujemy

NAT

RP

L

U

**Poszukujemy PARTNERA do współpracy
w GOSPODARSTWIE ROLNYM
SEZONOWO lub NA STAŁE (samozatrudnienie)**

WYMAGANIA:

- ❖ prawo jazdy (ciągnik z przyczepą, kombajn),
❖ uprawnienia do stosowania
środków ochrony roślin i oprysków,
 - ❖ umiejętność naprawy i obsługi maszyn rolniczych
(spawanie, elektryka, hydraulika i inne).
- Możliwość zamieszkania na czas pracy ciągłej.
Atrakcyjne zarobki, zatrudnienie od stycznia 2023 r.

Wood Hol sp. z o. o. • Krosno Odrzańskie
tel. 575 792 111 • 601 723 611

SKUP BYDŁA RZEŹNEGO

Atrakcyjne ceny.

Odbiór własnym transportem.

UBOJNIA KOWAL

Dąbrówka Wlkp., ul. Główna 28
tel. 661 822 159, 663 457 897

PRZEDSIĘBIORSTWO NASIENNE s.j.

KARPICKO k. Wolsztyna

ul. Podgórna 21c
tel. 68 384 26 78
fax 68 347 35 76

POLECAMY w SPRZEDAŻY

- kwalifikowany materiał siewny zbóż jarych i ozimych
- ziemniaki sadzeniaki
- pasze i koncentraty firmy Provimi Polska
- zboża paszowe
- nawozy sztuczne (bezhlorkowe)
- węgiel, miał
- śrutę sojową
- mieszanki traw (łąkowe, pastwiskowe, trawnikowe)
- nasiona poplonowe i rolnicze (gorczyca, peluski, wyki, łubinów, koniczyny, lucerny, buraków i innych).

CAŁOROCZNY SKUP i SPRZEDAŻ ZBÓŻ PASZOWYCH

ODBIÓR WŁASNYM TRANSPORTEM

Zapraszamy codziennie od godz. 7.00 do 15.00
w soboty od godz. 8.00 do 13.00

PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE

Renata Stolarczyk

OFERUJE:

- nawozy (w cenach fabrycznych)
- środki ochrony roślin
- materiał siewny
- nawozy dolistne
- wapno
- pasze i superkoncentraty
- lizawki i sznurek
- nawozy dolistne i odżywki
- oleje i smary: ORLEN, FUCHS
- siatki i folie do pras
- doradztwo rolnicze
- profesjonalne zaprawianie nasion

ZAPRASZAMY

Pn - Pt 8⁰⁰ - 16⁰⁰
Sobota 8⁰⁰ - 14⁰⁰

Mycielin 13
67-312 Niegostawice

tel. 68 378 13 01
575 901 616
fax 68 378 13 82

e-mail: phustolarczyk@wp.pl
www.phustolarczyk.net.pl

PUNKT SPRZEDAŻY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

Jarostaw Świryma

GOLIN 4, 68-320 Jasień
tel. 68 371 07 80

OFERUJE:

- środki ochrony roślin
- nawozy
- podłoże
- materiał siewny
- sadzeniaki

Zapraszamy

PHU Biotel Sp. z o.o.
Dzikowice 87
67-300 Szprotawa
tel. 68 376 27 33

OFERUJEMY:

- sprzedaż środków ochrony roślin
- sprzedaż nawozów
- sprzedaż materiału siewnego
- skup zbóż i rzepaku
- profesjonalne doradztwo rolnicze

Dział sprzedaży środków ochrony roślin:
tel. 68 376 27 33 lub 512 078 771

Dział sprzedaży nasion:
tel. 68 378 24 54 lub 503 507 955

Dział sprzedaży nawozów:
tel. 68 376 27 33 lub 510 348 395

Dział skupu:
tel. 535 524 500 lub 512 606 812

ZAPRASZAMY do odwiedzenia strony internetowej

www.biotel.agro.pl

NOWOŚCI w ofercie firmy PHU BIOTEL: AminoPlant, Bomax, Uni-Cal

ZAOPATRZENIE ROLNICTWA

FARMER

BOROWINA 45

tel./fax: 68 376 81 20 PN-PT 8⁰⁰ - 16⁰⁰
tel. kom. 603 248 200 SOB 9⁰⁰ - 13⁰⁰

www.farmerborowina.pl

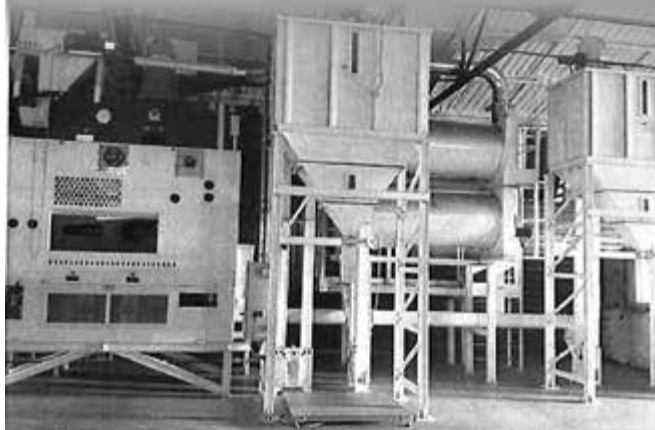
FIRMA „EB”

Elżbieta Baszczyńska
Łęgowo 7, 66-110 Babimost
tel. 68 385 50 15 • 606 756 681

OFERUJE USŁUGI W ZAKRESIE:

**NAPRAWA
MASZYN ROLNICZYCH I BUDOWLANYCH
DORABIANIE CZĘŚCI MASZYN**

USŁUGOWE CZYSZCZENIE
ZBÓŻ
oraz NASION ROLNICZYCH

**NOWA LINIA CZYSZCZĄCA
C I M B R I A**

Firma Usługowa Wiesława Krzyżańska
Karpicko k. Wolsztyna • tel. 691 067 324

POSIADAMY CERTYFIKAT NA CZYSZCZENIE
NASION EKOLOGICZNYCH

LABORATORIUM

OFERUJEMY:

- **Analiza paszy:**
sucha masa, białko, azot, tłuszcz, wapń, fosfor, włókno, popiół, sód.
- **Analiza gleby:**
pH, fosfor, potas, magnez.
- **Analiza kiszonki:**
sucha masa, lotne kwasy tłuszczowe, pH, białko, tłuszcz, włókno, popiół, wapń, fosfor.
- **Badania dodatkowe:**
siła i energia kiełkowania, czystość materiału siewnego, masa tysiąca ziaren, ciężar ziarna w stanie zsypanym, skrobia dla gorzelni, w *nawozach*: wapń, magnez, fosfor, potas.

KONTAKT:
LODR w Kalsku
tel. 68 385 20 91 wew. 338
e-mail: laboratorium@lodr.pl

**PRZEDSIĘBIORSTWO
HANDLOWO-USŁUGOWE**

LECH

ul. Poznańska 33, 66-200 Świebodzin
tel. 68 479 29 82; www.lech.swiebodzin.pl

OFERUJEMY:

- kwalifikowany materiał siewny zbóż i kukurydzy
- materiał siewny roślin poplonowych i traw
- dystrybucja środków ochrony roślin
- nawozy mineralne, ogrodnicze, obornik granulowany
- nawozy dolistne, biostymulatory i adiuwanty
- humusy - rozkład resztek poźniwnych, aminokwasy
- wapno rolnicze (węglanowe, tlenkowe i dolomitowe)

SKUP ZBÓŻ i RZEPAKU
oraz innych płodów rolnych
Towar dowozimy i odbieramy od klienta

PUNKT SKUPU:
ELEWATOR RZECZYCA - tel. 785 113 706

PUNKTY SPRZEDAŻY:

- Świebodzin, ul. Poznańska 33	- tel. 68 479 29 87
- Skąpe 110/17	- tel. 68 382 73 19
- Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1	- tel. 697 995 865
- Nowa Sól, ul. Długa 8	- tel. 68 356 42 02
- Szprotawa, ul. Przejazdowa 2A	- tel. 785 113 707
- Nowogród Bobrz., ul. Żarska 7	- tel. 785 113 702

**Obsługa techniczna rolnictwa
poprzez sieć sklepów**

GRENE

- 66-300 Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1, tel. 697 995 865
- 67-100 Nowa Sól, ul. Długa 6 - tel. 785 113 708
- 67-300 Szprotawa, ul. Przejazdowa 2 A - tel. 697 995 881
- 66-010 Nowogród Bobrzański, ul. Żarska 7 - tel. 785 113 702

Zakuwanie węży hydraulicznych

**Zapraszamy
do nowo otwartego
sklepu z częściami rolniczymi**

ul. Poznańska 33 w Świebodzinie
(przy siedzibie firmy)
tel. 68 479 29 96 • kom. 885 330 200

INFORMACJE RYNKOWE

DODATEK DO LUBUSKICH AKTUALNOŚCI ROLNICZYCH **12**

Wszystkie dane zebrano na 20 listopada 2022 r.

Z lubuskich targowisk /ceny w zł/

Nazwa artykułu	j.m.	Gorzów Wlkp.	Gubin	Międzyrzecz	Nowa Sól	Sulechów	Świebodzin	Witnica	Żary
Jaja	szt.	1,00 – 1,70	1,00 – 1,30	0,65 – 1,00	0,65 – 1,10	0,80 – 1,00	1,00 – 1,50	1,00 – 1,20	0,70 – 1,20
Ziemniaki	kg	2,50	1,80 – 2,20	2,50	2,50	2,00	3,00	3,00	2,50 – 3,00
Cebula	kg	4,00	3,50 – 4,00	5,50	3,50	3,50	5,00	4,00	4,00 – 5,00
Czosnek	szt.	3,00	3,60	3,50	2,00 – 2,50	3,00	4,00	1,50 – 2,50	2,00 – 2,50
Marchew	kg	4,00	3,50	4,00	3,50	3,00	4,00 – 5,00	3,00 – 4,00	4,00 – 4,50
Pietruszka	kg	7,00	6,00	8,00	6,00	8,00	9,00	9,00	9,00
Pietruszka natka	pęczek	2,50	3,00	2,50	2,00	2,50	3,50 – 4,00	3,50	2,50
Buraki czerwone	kg	4,00	3,00 – 4,00	3,80	3,50	3,00	4,00	4,00	4,00
Por	szt.	3,00	3,00 – 4,00	3,50	2,00 – 2,50	3,50	3,00 – 4,00	4,00	2,50
Seler	kg	6,00	6,00	7,00	2,50 – 6,00	8,00	8,00	9,00	5,00 – 7,00
Włoszczyzna	pęczek	5,00	6,00	6,50	4,00 – 6,00	6,50	6,00	6,50	6,50 – 7,00
Ogórek	kg	12,00	13,00	12,50	-	18,00	9,0 – 12,0	10,00	8,00
Ogórek kiszony	kg	10,00	5,00	8,50	12,00	9,00	-	-	-
Cukinia	kg/szt.	-	9,00	9,50	-	14,00	12,00	13,00	-
Pomidor	kg	8,0 – 12,0	8,0 – 12,0	10,5 – 12,5	10,0 – 14,0	20,00	8,0 – 10,0	8,00	10,0 – 12,0
Papryka czerwona	kg	9,00	12,0	11,00	-	14,00	10,0 – 12,0	-	7,00
Kapusta biała	kg/szt.	6,00**	2,40	6,50	3,00	7,00	3,00	4,50**	3,00
Kapusta biała kiszona	kg	9,00	4,80	8,50	8,00	8,00	15,00	10,00 (1 kg)	9,00
Kapusta pekińska	kg/szt.	8,00**	4,50	6,50	6,00	5,50	8,00	8,00	-
Kalafior	szt.	6,00	7,50**	7,00	8,0-10,0**	6,00	8,00	9,00	5,0 – 7,0**
Brokuł	szt.	6,00	-	-	-	6,00	8,00	-	6,00
Brukselka	kg.	10,00	12,00	11,00	10,00	20,00	-	-	-
Fasola szparagowa	kg	-	-	19,00	-	20,00	-	-	-
Sałata	szt.	4,00	3,00 – 4,00	4,00	4,00	3,50	3,00 – 4,00	5,00	-
Szczypior	pęczek	2,50	2,50	3,00	2,00	2,50	3,50	4,00	2,50
Koper	pęczek	3,00	-	3,00	2,00	3,00	3,00	4,00	3,00
Rzodkiewka	pęczek	3,00	3,20	3,50	2,50	3,00	-	3,50	3,00
Kalarepa	kg/szt.	2,00**	3,00	3,00**	-	3,50	-	-	-
Pieczarki	kg	8,00	9,00	10,50	7,90	8,00	15,00	14,00	7,50
Chrzan	kg	-	16,00	-	20,00	30,00	-	23,00	20,00
Miód	kg	32,0 – 40,0	45,00	45,00	40,00	40,00	40,0 – 50,0	40,00	35,0 – 45,0
Jabłka	kg	3,00	3,00 – 5,00	4,50 – 5,00	3,50 – 4,00	3,50	4,00 – 5,00	2,50 – 3,90	4,00 – 5,00
Gruszki	kg	6,00	7,50	6,50	3,50 – 5,00	7,00	6,00 – 7,00	6,00 – 8,00	-
Śliwki	kg	10,00	-	9,00	5,00	-	-	9,0 – 12,0	-

Objaśnienie: * - kg ** - szt. *** - pęczek

PASZE

WRZESINY

DLA TRZODY

Mieszanka tucznik 1	100 kg	256,00
Mieszanka tucznik 2	100 kg	248,00
Mieszanka prosięta 1	100 kg	330,00
Mieszanka prosięta 2	100 kg	294,00
Mieszanka prosięta 3	100 kg	282,00
Koncentrat PWT	100 kg	414,00
Koncentrat T-15	100 kg	382,00
Koncentrat LPK	100 kg	382,00

DLA DROBIU

Koncentrat nioska	100 kg	324,00
Mieszanka nioska 1	100 kg	268,00
Mieszanka nioska 1 – gran.	100 kg	275,00
Mieszanka kurczęta 1	100 kg	288,00
Mieszanka kurczęta 2	100 kg	278,00
Mieszanka Brojler Finisz	100 kg	382,00
Mieszanka Brojler	100 kg	382,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	310,00
Mieszanka Brojler Grower	100 kg	298,00
DJ Nioska mieszanka	100 kg	278,00
B-C Mieszanka uzupełniająca	100 kg	232,00

POZOSTAŁE

Mieszanka KGHIN (0-3)	100 kg	292,00
Mieszanka KGHIN (3-9)	100 kg	286,00
Śruta sojowa (46%)	100 kg	326,00
Zboża śrutowane	100 kg	214,00

- ❖ Sprzedam konny przetrząsacz widłowy do siana oraz kosiarkę konną – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam siano i słomę w belach o śr. 120 magazynowana w stodole – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam silnik 7,5 kW, śrutownik kamieniowy Krajzega 5,5 kW, lejek do ciągnika kos na kołach – gm. Górzycza, tel. 95 759 15 08.
- ❖ Sprzedam działkę rekreacyjno-budowlaną za lasem między górami i stawami, 5 km od Żar – tel. 607 035 344.
- ❖ Sprzedam pszenicę i pszenżyto ozime, owies, ziemniaki paszowe – gm. Świdnica, tel. 664 134 260; 68 32 73 152.
- ❖ Sprzedam siewnik POZNANIAK – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam owies, pszenicę, ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam grunty orne (do 10 ha) na terenie gminy Lubniewice – tel. 507 197 255.
- ❖ Sprzedam słomę – gm. Świebodzin, tel. 662 932 128.
- ❖ Sprzedam łubin – gm. Dąbiec, tel. 663 635 673.

KRZESZYCE

DLA TRZODY

Koncentrat Prosiak Piggi	100 kg	440,00
--------------------------	--------	--------

DLA DROBIU

Mieszanka Kaczka KB1	100 kg	232,00
Mieszanka Kaczka KB2	100 kg	220,00
Mieszanka Kurczak Starter	100 kg	224,00
Mieszanka Kurczak Grower 156	100 kg	216,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	244,00
Mieszanka Nioska	100 kg	228,00
Koncentrat Nioska	100 kg	320,00

DLA BYDŁA

Milsan Mleko zastępcze	100 kg	900,00
Mieszanka Cielak	100 kg	260,00
Koncentrat Cielak	100 kg	320,00
Koncentrat Opas Sanbull	100 kg	320,00
Mieszanka Krowa Mleczna Lactoma	100 kg	200,00
Koncentrat Krowa Mleczna Protamilk	100 kg	320,00

DOSTĘPNA PASZA DLA KONI I GOŁĘBI

- ❖ Sprzedam agregat uprawowo-siewny 3 m Pom Brodnica 2013 r., koła - felgi z oponami 825/20, lejek do nawozu, kultywator o szer. 3 m, przyczepę 750/20, opielnacz do buraków, drobne części do Bizona 56, ramę do bron, ramkę do podczepiania wideł lub łyżki do cyklopa – gm. Świebodzin, tel. 600 729 962, 692 446 813.
- ❖ Sprzedam uroczysko 1 ha – Grodziszczce, gm. Świebodzin, tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam 2 ha ziemi w Boryszynie, gm. Lubrza – tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz RAU 3 800 l o szer. rob. 18 m - komputerowe sterowanie, sadzarkę i kopaczkę do ziemniaków, przyczepę rolniczą 4 t, przyczepę D-47 wywrotkę 4,5 t, rozrzutnik obornika RUR, rozrzutnik obornika Czarna Białostocka 4 t – gm. Nowe Miasteczko, tel. 699 912 173.
- ❖ Sprzedam przyczepę rolniczą Zaław o dł. 6 m i szer. 2,5, burty aluminiowe dzielone, siewnik zbożowy Nordsten 3 m w dobrym stanie oraz myjnię do warzyw – gm. Gorzów Wlkp., tel. 607 368 103.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, waga 450 kg – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam pszenicę ozimą luzem lub w workach, na paszę lub do siewu oraz drzwi kompletne z lusterkiem, lewe przednie do BMW 530D – gm. Niegosławice, tel. 795 978 100.
- ❖ Sprzedam siano majowo - czerwcowe w belach 120x150 około 500 szt. – gmina Krosno Odrzańskie. tel. 697 958 374
- ❖ Sprzedam przyczepę wywrotkę na 3 strony D47, ORKAN-2, opony: 18,4/30; 16,9/28; 900/20; koła: 9,5/32; 9,5/36 – gmina Siedlec, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam działkę rolną o powierzchni 2,07 ha – Sokola Dąbrowa, gm. Bledzew, tel. 692 203 464.
- ❖ Sprzedam owies i pszenicę – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.

ŻARY

DLA DROBIU

Kura nioska PD-651	100 kg	300,00
Kaczka/Gęś PD-600	100 kg	290,00
Indyk PD-632	100 kg	312,00
Kurczak 1 PD-548	100 kg	300,00
Kurczak 2 PD-549	100 kg	288,00

DLA BYDŁA

PB-532 NON GMO	100 kg	240,00
PB-812 NON GMO	100 kg	300,00
PB-321 PXTreme Bull Byk NON GMO	100 kg	312,00

- ❖ Sprzedam owies, pszenicę i ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam ziemniaki jadalne i paszowe – gm. Świebodzin, tel. 601 884 531, 693 708 162.
- ❖ Sprzedam ziemię orną 2,58 ha – miejscowość Karczówka – tel. 694 532 046, 534 006 222.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz Douven 3400/24 m, bronę talerzową 4 m ciężką, przyczepę HL 8011, przyczepę czeską BSS, kombajn Bizon – gm. Sulechów, tel. 695 568 702.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy BIZON z rozdrabniaczem i kabiną; rok budowy 1988, rozrzutnik obornika T-088 (produkcja NRD) – ład. 10 ton; rok budowy 1986, siewnik zbożowy MAZUR szer. robocza 4,0 m – tel. 605 329 315.
- ❖ Sprzedam śrutownik Bąk, betoniarkę 150 l, taczki ohar – gm. Świdnica, tel. 889 485 429.
- ❖ Sprzedam śrutownik bijakowy 11 kW – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam metalowe słupy, wiązary, teownik, blachę falistą na konstrukcję garażu 6 x 5 m; cena 3000 zł, ciągnik Białoruś, koparko-spycharkę 1990 (łyżka chwytakowa); cena 14500 zł, betoniarkę 280 l (szeroki wieniec na bębnie); cena 1600 zł – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057.
- ❖ Sprzedam mieszankę owsa z wyką; ok. 18% białka; cena 1,20 zł/kg – gm. Krosno Odrz., tel. 724 453 246.
- ❖ Sprzedam siano w kostkach – gm. Krosno Odrz. tel. 693 874 053.

ŻYWIEC

DROBIOWY - w zł/kg

PUNKT SKUPU	BROJLER INDYCZY	
Trzebiechów	Indor	9,25
	Indyczka	9,20

WOŁOWY I WIEPRZOWY - w zł/kg

PUNKT SKUPU RZEŹNIA	Młode bydło rzeźne		Krowy	Tuczniki	
	A-buhajki	Klasa I		Klasa I	Maciory/Kastraty
REJÓW	14,00 ¹⁾		-	7,20 - 8,00 ¹⁾	-
KRZESZYCE	14,00 ²⁾	12,00 ²⁾	10,50 ²⁾	-	-

Oznaczenia: 1) - cena netto; 2) - cena brutto

STARY DWÓR, gmina TRZCIEL

DLA TRZODY

Koncentrat Prowitex	25 kg	109,00
Koncentrat Prowimax	25 kg	100,00

DLA DROBIU

Pasza dla niosek, granulowana	25 kg	69,00
Pasza dla Kurczat0-6 tyg.	25 kg	69,00
Pasza dla kurczat pow. 6 tyg.	25 kg	69,00
Brojler do 3tyg.	25 kg	76,00
Brojler GROWER od 3 tygodni	25 kg	75,00
BROJLER Finiszer	25 kg	74,00
Kaczki i gęsi do 3 tyg.	25 kg	69,00
Kaczki i gęsi pow 3 tyg.	25 kg	68,00
Koncentrat dla niosek	25 kg	98,00

DLA KRÓLIKÓW

Mieszanka	25 kg	68,00
-----------	-------	-------

- ❖ Sprzedam gospodarstwo rolne Piękne Kąty – gm. Siedlisko, tel. 514 423 988. v Sprzedam ogiera G-ASTER – wiek 2 lata, typ szlachetny, maść karo-gniada, ładny, dobrze ułożony – gm. Krosno Odrz., tel. 511 184 962 lub 501 585 162.
- ❖ Sprzedam Silos Bin 60 ton – 2 szt., dmuchawę przewietrzającą i załadowniczą, wentylator R 700, skrzynkę transportową wywrotkę na tuz, przyczepkę samobierającą (8-10 m³) – gm. Sulechów, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam płyty sklejk 2,30 x 1,10 – cena 50 zł oraz prasę kostkującą K 442/1 – gm. Sulechów, Kruszyna, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam przyczepę do transportu zboża 10 ton, przyczepę do transportu balotów 8 m długa – gm. Gubin, tel. 518 191 006.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ursus C 360, ciągnik Białoruś 50, sortownik do ziemniaków, przyczepę 3,5 t sztywną, 2 śrutowniki Bąk z silnikami, kosiarkę grzebieniową Osa, opryskiwacz 400 l z atestem, prasę kostkującą Sipma Z-224 oraz bydło opasowe – gm. Brody, tel. 503 745 466.
- ❖ Sprzedam prosięta – gm. Zbąszynek, tel. 606 761 504.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ferguson 255, stan dobry, przyczepę wywrotkę 3,5 t, przyczepkę jednoosiową do przewożenia bydła, pompę do szamba 3-fazową, spawarkę elektryczną, silnik 10 kW, betoniarkę 150 l – gm. Trzebiechów, tel. 68 351 42 96.
- ❖ Sprzedam Przyczepa sztywna 3,5 t zarejestrowana i ubezpieczona, pług – skibowy, talerzówkę 2,5m Agro Tom – Stypułów, gm. Kożuchów, tel. 604 321 906.
- ❖ Sprzedam przewracarkę – gm. Dąbie, 721 848 271.

ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN

KRZESZYCE

Asortyment	Wielkość opak.	Cena w zł/op.
INSEKTYCYDY		
Ammo Super	1 l	120,00
Karate Zeon	1 l	208,00
FUNGICYDY		
Topsin m 500sc	1 l	64,00
Mirege 450 EC	1 l	60,00
Bumper 250 EC	1 l	95,00
Falcon	1 l	156,00
HERBICYDY		
Agrosar 360 SL	1 l	18,00
	5 l	75,00
	20 l	260,00
Roundup 360 Plus	1 l	30,00
	5 l	110,00
	20 l	340,00
Roundup Flex 480SL	1 l	42,00
	5 l	175,00
Helosate 450SL	1 l	25,00
	5 l	100,00
Mustang Forte 195SE	1 l	65,00
	5 l	310,00
Mustang 306 SE	1 l	118,00
	3 l	562,00
Lentipur	1 l	31,00
	5 l	135,00
Lanced	0,2 kg	133,00
	0,5 kg	330,00
	1 kg	640,00
Boxer	1 l	45,00
	5 l	202,00
Axial 50 EC	1 l	178,00
	5 l	858,00
Axial komplet pak	2 x 1 l +40 kg	315,00
Lintur	0,15kg	57,00
	1 kg	365,00
Chwastox Extra	1 l	17,00
Chwastox Turbo	1 l	29,00
Chwastox Trio	1 l	39,00
Mistral 70 WG	0,5 kg	87,00
Leopard extra 0,5 EC	1 l	42,00

- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 12,00 ha (kl. III b-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościczki, gm. Witnica, tel. 95 751 54 93.
- ❖ Sprzedam dmuchawę do zboża z koszem w b. dobrym stanie – gm. Bytnica, tel. 791 000 670.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, łubin, owies, pług 3-ski-bowy, 2 ha gruntów ornych – obręb Połupin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam ziemię 33 ha w tym 4 ha lasu, położoną w pobliżu miasta Krosno Odrzańskie; m. Budynia, 25 km od granicy. Ziemia klasy V-VI wykorzystywana obecnie jako grunty orne. Cena 1350000 zł. Całość otoczona lasami, graniczy z rzeką Młynówką. W pobliżu ośrodek wypoczynkowy Dąbie nad jeziorem Wielkie, niedaleko zabytkowy pałac, zakole rzeki Bóbr, ośrodki agroturystyki, jazdy konnej, polowania, grzybobrania, lasy pełne jagód... tereny ekologiczne – tel. 691 403 628.
- ❖ Sprzedam kosiarkę rotacyjną polską, siewnik poznaniak, pająka do siana (przewracarko-zgrabiarka na 7 kół), rozrzutnik obornika i wapna ruski, pług 2-ski-bowy obrotowy, bronę rozkładaną 5-polową – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Sprzedam krowy do dalszej hodowli – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam rozdrabniacz słomy, 4-letni pług 4-ski-bowy polskiej produkcji, przyczepę wywrotkę 4 t do remontu – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam lub zamienię Prasa Claas 2A wariant 180 – gm. Zbąszynek, tel. 888 102 028.
- ❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin, tel. 665 510 508.
- ❖ Sprzedam roztrzaskacz 6-rzędowy do siana, heder 4 m do rozdrabniacza zielonek typu Fortschritt – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam zgrabiarkę karuzelową Tamasz 3,5 m – gm. Zbąszynek, tel. 668 526 006.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak, agregat uprawowo-siewny Amazone – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam owies i grykę ekologiczną z certyfikatem – gm. Szprotawa, tel. 603 110 841.
- ❖ Sprzedam większe ilości mleka koziego oraz młode kózki, sprzedam scenę na platformie podwoziowej – Gorzupia Dolna, gm. Żagań, tel. 509 310 641.
- ❖ Sprzedam owies – gm. Iłowa, tel. 516 045 735.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak tanio, reduktor obrotów poziomy 3 kW nowy do podajników czerpakowych do transportu zboża na silosy (cena do uzgodnienia), silnik 10 kW w komplecie z bijakami do zboża ssąco-tłoczący – Chotków, tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 2,58 ha położone we wsi Karczówka gm. Brzeźnica koło Żagania. Cena do uzgodnienia po wcześniejszym kontakcie – tel. 698 836 730.
- ❖ Sprzedam jarzma porodowe dla macior z korytami - 7 szt. Cena do uzgodnienia – tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam sadzonki lawendy odmiany Grosso i Grap-penhall, doniczka po 4 zł, w sprzedaży także większe sadzonki, możliwość wysyłki lub dowozu – Silno Małe, gm. Wymiarki, tel. 722 073 825.

NAWOZY

KROSNO ODRZAŃSKIE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Siarczan amonu 21%	2560,00
FOSFOROWE	
Superfosfat wzbogacony 40%	4000,00
POTASOWE	
Siarczan potasu	5000,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Polifoska 6	4940,00
MAGNEZOWE	
Wapno nawozowe – big - bag	500,00
Wapno nawozowe	600,00

- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy, tryki kameruńskie, jagnięta mieszańce z rasą mięsną - same gubią runo (krzyżówka Kamerun + BMC) – gm. Brzeźnica, tel. 605 052 992.
- ❖ Sprzedam miody surowe, miody z dodatkami (czarnuszka, malina) w słoikach 1 kg i 0,5 kg, z własnej pasieki, przebadane w laboratorium, sezon 2022 oraz octy jabłkowe na miodzie z ziołami - 0,5 l, kiszony topinambur w słoikach (możliwa wysyłka) – gm. Brzeźnica, tel. 605 660 440.
- ❖ Sprzedam kosiarkę Krone 3,6 m (14 tys. zł), kosiarkę Class w całości na części 3 m (4,5 tys. zł), prasę walcową Class 180 (4,2 tys. zł), kombajn Bizon na części, przewracarkę do siana pająk (850 zł), silnik do Renault 6 cylindrów (7 tys. zł) – gm. Krosno Odrz., tel. 785 164 296.
- ❖ Sprzedam prasę kostkującą Z 224 oraz tura do Zetora 7211 – gm. Dąbie, tel. 721 804 874.
- ❖ Sprzedam pług Krone 3-skibowy obrotowy – gm. Sulechów, tel. 601 979 533.
- ❖ Sprzedam 4 tony gryki oraz gilotynę do blachy – gm. Trzebień, tel. 606 858 841.
- ❖ Sprzedam buraki pastewne (możliwy transport) – gm. Szprotawa, tel. 693 659 255.
- ❖ Sprzedam siano i słomę – gm. Krosno Odrz., tel. 785 164 296.
- ❖ Sprzedam przyczepy: HW 6011, Warfama T041, Autosan D50 i D46. Kupię ładowacz cyklop w dobrym stanie – gm. Zagań, tel. 506 893 546.
- ❖ Sprzedam 4-miesięcznego byczka – gm. Nowa Sól, tel. 68 388 64 33.
- ❖ Sprzedam śrutownik ssąco-tłoczący z mieszalnikiem pasz i wagą oraz 4 przedpłuźki do pługa obrotowego Rabewerk – gm. Dąbie, tel. 691 720 485.
- ❖ Sprzedam brony ciężkie 20, brony posiewne, łubin słodki żółty, opony nowe 16, głowicę nową do C-330, kopaczkę konną zabytkową – gm. Trzebiechów, tel. 691 933 715.
- ❖ Kupię Bizon Rekord, B5, Class, sortowniki do ziemniaków, pług obrotowy Kverneland, Femard, siewnik zbożowy, agregat siewny, opryskiwacz ciągnany na kołach Pilmel – tel. 511 924 809.

KRZESZYCE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Saletra amonowa 34%	4000,00
Mocznik	6000,00
Saletrzak	3800,00
Siarczan amonu	2400,00
Saletrosan	3900,00
FOSFOROWE	
Superfosfat 40%	3900,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Amofoska 4-12-12	3300,00
Amofoska 5-10-25	4000,00
Polifoska 6-20-30	5000,00
Suprofos 5-10-25	4000,00
HYDROKOMPLEX	150 zł za 25 kg
MAGNEZOWE	
Wapno magnezowe	550,00
SIARCZAN MAGNEZU	3200,00

- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę do kukurydzy, siewnik do kukurydzy, rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor forterra, agregat uprawowy 3 m, formownicę do redlin ziemniaków, sadzonkę do ziemniaków talerzową – tel. 795 807 728.
- ❖ Kupię rozsiewacz wapna RCW Unia Brzeg, dmuchawę do zboża ssąco-tłoczącą – tel. 790 318 118.
- ❖ Kupię kombajn Rekord 058 – gm. Trzebień, tel. 606 858 841.
- ❖ Kupię ciągnik Ursus C-360 lub C-330 (może być do remontu) oraz przyczepę do remontu D 47 – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Kupię łąki 2-3 ha w okolicach Brzeźnicy lub Bytnicy – tel. 724 133 999.
- ❖ Kupię tanio żyto w żniwa lub po żniwach – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię niedrogo kombajn Fortschritt E-514 w dobrym stanie z uszkodzonym silnikiem lub bez silnika – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię ciągnik Fortschritt 300 lub 303, może być do remontu – gm. Trzebiechów, tel. 691 933 715.
- ❖ Kupię zbiornik po beczkowie niezardzewiały oraz 3 butle hydroforowe i rury – tanio – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę i siewnik do kukurydzy oraz rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Przyjmę ziemię z wykopów – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Potrzebny mechanik do prasy Z 224/1 – gm. Sulechów, tel. 783 699 921.
- ❖ Wynajmę świder zawieszany na Tuz ciągnika, napęd WOM – gm. Iłowa, tel. 888 919 297.

Kalsk 91 • 66-100 Sulechów
www.hotelodr.pl
email: kalsk@hotelodr.pl • tel. 68 385 20 91

HOTEL ODR KALSK

zapraszamy
pokoje 1 i 2-osobowe • sale wykładowe i bankietowe • restauracja • parking monitorowany

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

oferuje do sprzedaży:

NIERUCHOMOŚĆ POŁOŻONĄ w miejscowości LUBNIEWICE

Więcej informacji pod nr telefonu 783 293 200

GRUNT TO URODZAJ

W Grupie Azoty wciąż poszerzamy ofertę, tworzymy produkty nowoczesne, które mają praktyczne zastosowanie w różnych warunkach i dla różnorodnych upraw. Warto to wykorzystać.

Poznaj wszystkie nawozy, skanując kod lub odwiedzając stronę:

www.nawozy.eu

www.grupaazoty.com

agro@grupaazoty.com

**AUTORYZOWANY
DYSTRYBUTOR:**

„AGRO-BIZNES”

Sularz – Rudnicki spółka jawna

ul. Myśluborska 56

66-400 Gorzów Wielkopolski

tel. 95 731 42 24, 95 731 43 84

www.agro-biznes.pl

*Zdrowych,
spokojnych
i pełnych
rodzinnego ciepła
świąt
Narodzenia
Pańskiego.
Odpoczynku
od codziennego
zabiegania
oraz chwili zadumy.
Wszelkiej pomyślności
w Nowym Roku,
spełnienia
w życiu osobistym
i zawodowym
wszystkim naszym
Klientom, Partnerom
i Sympatykom
życzą
Właściciele i Pracownicy
Agro-Biznes*

"Agro-Biznes" Sp. J.

Gorzów Wlkp., ul. Myśluborska 56
tel./fax 95 731 42 24, tel. 95 720 62 75

www.agro-biznes.pl

